

ПОБЈЕДА

m:tel

VODIČ KROZ FILM TV I MUZIKU

ČETVRTAK, 18. SEPTEMBAR 2025. | BR. 489.

OBZOR

VAGINALNA MANIPULACIJA

Teško je odvojiti pogled od Robin Rajt, Olivije Kuk i rata
mame medvjedice i skandalozne djevojke u Amazonovom
poremećenom psiho-trileru „The Girlfriend“

STR. 4, 5, 6. I 7.

POSTPAID

BACK to
SCHOOL

VEZA KOJA NIKADA NE SLABI

FAMILY COPY PASTE

m:tel

Ponuda važi uz ugovor na 24 mjeseca. Fotografije uređaja ne moraju odgovarati originalu. Promotivni postpaid paket koji koristi dijete se ne može samostalno kupovati već uvijek mora postojati osnovni (noseći) paket roditelja - u pitanju je jedan od paketa iz m:tel ponude: Urban Move 1, Urban Move 2, Urban Move 3 i Urban Diamond. Ugovori se vode isključivo na roditelja, koji je dužan da dostavi na uvid izvod iz matične knjige rođenih - za dijete.

Srećna patkica

Pet riječi i jedan veliki BEEP... „Go birds, fuck ICE, free Palestine!“ Tako je glasio govor **Hane Ajnbinder** nakon što je, poslije četiri sezone briljiranja u HBO biseru „Hacks“, konačno dobila Emi priznanje za najbolju sporednu glumicu u komediji. Nije me sramota – vrisnula sam od sreće. Zbog Hane, zbog podrške Palestincima, zbog srednjaka **Trampu**... ali jesam pomislila i kako njejoj zahvalnici fali samo još nekoliko riječi da bi bila potpuno savršena. „...And keep **Owen Cooper** safe, at any cost.“

Što se samog programa tiče, uručenje 77. Emi nagrada bilo je čudnjikavo dosadno. Voditelj **Nejt Bargaci** sve je vrijeme hodao po jajima, a kada nije – bolje da jeste, jer je i rijetke uspjele fore (poput štoperice za donaciju za djecu Amerike) razvlačio kao žvaku.

Srećom, noć u kojoj je sve izgledalo kao potvrda još jednog niza trijumfa starih dobitnika poput „Severance“ i „The Bear“ – pretvorila se u šešir pun iznenađenja. I naravno da je hajlajt svega bio rekord Ovena Kupera (15), najmlađeg dobitnika Emi priznanja za najboljeg sporednog glumca u mini-seriji.

Kuper je u glumačkom svijetu završio slučajno; uopšte namjeru nije imao da staje ispred kamere, a kamoli da putuje preko okeana i prima najvažnije priznanje u TV industriji. Koliko nakon „Adolescence“ pompe ne zna što ga snalazi najbolje pokazuju isjecci iz njegovih intervjua i materijal koji je, u sklopu emijevske kampanje, snimio Netfliks.

Kuperov najslađi video snimljen je noć uoči uručjenja nagrade. Snimak počinje sa pitanjem novinara o tome koga jedva čeka da upozna, na što slijedi odgovor: „Pa očigledno je, više i ptice znaju koliko volim **Džejka Džilenhola**...“ Rečenicu prekida taj isti Džejk Džilenhol koji ulazi u sobu sa kutijicom za Kupera. Dječak crveni, prekriva lice, ne može da progovori... Dok otvara poklon, Džilenhol objašnjava da je tu „srećnu patkicu“ dobio od dragog kolege, noć uoči uručjenja Oskara, kada je bio nominovan za najbolju sporednu mušku ulogu za „Brokeback Mountain“ (**Ang Li**, 2005). Nije mu donijela sreću, ali nada se da će Kuperu biti nafačnija. Poslije „Adolescence“ i bravure o kojoj smo zaista sve već rekli, Kuperu sreća za pobjedu možda i nije bila potrebna. Biće mu potrebna tek sada poslije nagrade, uz

Piše:
Marija
IVANOVIĆ-NIKIČEVIĆ

Poslije „Adolescence“ bravure, Kuperu sreća za Emi pobjedu možda i nije bila potrebna. Biće mu potrebna tek sada poslije nagrade, uz mnogo kičme i nekih dobrih anđela čuvara, da ga paze od virova filmske i TV industrije

mного kičme i nekih dobrih anđela čuvara, da ga paze od virova filmske i TV industrije.

Svi znate barem jednu upozoravajuću priču o tome kako najčešće prolaze klinci koji (pre)rano dosegnu slavu. Ko zna koliko je psiholoških studija o istovremeno „naprednoj i nazadnoj“ djeci u „malom Holivudu“ zasnovano na slučajevima **Makolija Kalkina**, **Dru Barimor**, **Lindzi Lohan**...

Priča o **Džudi Garland** i ženi progonjenoj djevojčicom koja nikad nije imala priliku da bude nakon **Flemingove** eksplozije „The Wizard of Oz“ (1939) – ostaje jedna od najjezivijih. Neki klinci poput **Nataše Lion** ili **Natali Portman** uspjeli su da se iščupaju iz holivudskih ralja. No, neki nijesu. Neke smo zauvijek izgubili. I još žalimo za **Britani Marfi** i **Riverom Finiksom**.

Djeca u Holivudu oduvijek su se pre-rano susretala sa stvarima za koje još nijesu dozrela, bili to paparaci i brisanje privatnosti, žurke, alkohol i

narkotici - ili nabijanje nerealnih očekivanja da uvijek budu savršeni. Odatle i emocionalni problemi, borba sa sopstvom, srljanje u razne vrste zavisnosti... No, sada je situacija još gora, naročito zbog štetnog uticaja društvenih mreža i sajber zlostavljanja, za što kao najsvježiji primjeri mogu da posluže **Mili Bobi Braun** i **Bela Ramzi**. Srećna patkica neće mnogo pomoći ni Kuperu, niti bilo kojoj mladoj osobi koju Holivud uzme pod svoje. Ono što bi im moglo pomoći, mimo roditelja i brige drugih odraslih osoba svjesnih toga kakav ih „topli zec“ čeka, jesu promjene legislative i potenciranje razgovora o tome kako da se sačuvaju stvarajući u okviru jednog od najtoksičnijih radnih okruženja.

Možda mračim, ali zaista ne bih voljela da za pet, deset, 15, 20 godina ime Ovena Kupera ili bilo kojeg drugog filmskog djeteta – posluži za rubriku „Što je moglo bit da bude, da je šćelo bit“. Prvo je bilo pet, onda 15 minuta, a sad smo došli do vremena od 15 sekundi slave. Teško je i zreloj, stabilnoj odrasloj osobi, bila poznata ili ne, razum i srce sačuvati, a kamoli djeci.

Zato pazite Ovena Kupera, po svaku cijenu. I čuvajte i ljude poput Hane Ajnbinder koja je, kao Jevrejka, našla za shodno da napravi razliku između svog naroda i institucija jedne države koja svjesno i besprizorno sprovodi genocid dok svijet čuti. Ili **Stivena Kolbera**, koji je dobio stajanje ovacije i održao jedan od najboljih govora, gospodski opučajući CBS koji mu je, ulagujući se Trampu, otkazao emisiju.

Spolja gladac, a iznutra jadac – najčešći je scenario u Holivudu, što je i pokazao još jedan emijevski rekorder „The Studio“. Zna **Set Rogen** to dobro - i to malo politike što se ispuca tokom ceremonija uručjenja nagrada najčešće veze nema s onim što se događa iza kulisa. Zato živi bili, pa vidjeli kako će zbog svoje mladosti ili bunta u Holivudu proći i Oven, i Hana, i Stiven Kolber. *Go birds, fuck ICE, free Palestine – and keep them safe, at any cost!*

Piše:
Marija IVANOVIĆ-NIKIČEVIĆ

THE GIRLFRIEND

ROBIN RAJT I OLIVIJA KUK BRILJIRAJU

VAGINALNA MAN

Ako iko zna, znamo mi iz Crne Gore: *sin jedinac, to je dijagnoza*. Odista, malo je što tako iritantno kao muškarac od 20, 30, 40, ma i 50+ godina, oko kojeg se majka lomi bez prestanka. I ništa joj nije teško – ni da skuva, ni da opere, ni da opegla, ni da mu otre musava usta. Ta iritantnost, pak, prerasta u totalnu neprijatnost

i nešto potpuno uznemirujuće kada se u jednačinu ubaci i pretjerana fizička bliskost, pa u tom toksično-međuzavisnom odno-

su majke i sina spazite i edipovsku tenziju i vajb.

Baš takvom atmosferom od starta odiše Amazonova nova šestodjel-

na mini-serija „The Girlfriend“ kreatorki **Naomi Šeldon** i **Gabi Ašer**. U psiho-trileru o ratu posesivne mame medvjedice i skandalozne nove cure njenog sina, incest i vaginalna manipulacija od starta lebde u vazduhu.

PRESTIŽ I NOVAC

Priča nas vodi u London, pravo u velelepnu kuću Lore (**Robin Rajt**, genijalna u „House of Cards“) i Hauarda Sandersona (**Valid Zuejter**, sjajan kao Koba u „Gangs of London“). Ona je vlasnica galerije, on je hotelski tajkun. Ukratko, Sandersonovi su superbogat i megagigaprivilegovani – i to se vidi, ponajviše po njihovom sinu jedincu Danijelu (**Lori Dejvidson**).

Da se razumijemo: nije stvar u tome što Danijel liči na razmaženog klinca i snoba koji se razbacuje parama i za kojeg je skoknuti do Malage avionom na kaficu sasvim uobičajena rabota. Ono po čemu se vidi da je mamin i tatin zlatni dečko, te da je cijelog života dobijao sve na pladnju – jeste cura u koju se do ušiju zaljubljuje. I koja u startu igra na kartu nedostupnosti.

Čeri Lejn (blistava **Olivija Kuk**, volimo da je mrzimo u „House of the Dragon“) te i takve poput Danijela smatra drkadžijama i pravi se da uopšte nije impresionirana njihovim bogatstvom. Ipak, jeste. Zgodna je, pametna, ambiciozna i superduhovita, a iz radničke je porodice, cijelog vijeka jedva krpi kraj sa krajem. Stoga, misli da za služi mnogo, mnogo bolje i na bankovnom računu i u garderoberu, ali i u firmi za nekretnine gdje se ubija od posla, ali nema dovoljno dobih veza sa bogatašima da bi napredovala.

Štošta bi Čeri dala za moć, prestiž i novac koji imaju Sandersonovi, a Lora to osjeća već pri prvom susretu. Odmah zna da nešto nije u redu. Nije sigurna da li je Čeri lopuža i da li joj je ukrala narukvicu, ali zna 100 odsto – da jeste lažljivičica. E sad, da li su to „bije leži“ nastale iz gole nelagode siromašne

Zlatni dečko uklješten između posesivne majke i psihotične djevojke

AJU U AMAZONOVOM POREMEĆENOM PSIHO-TRILERU

IPULACIJA

Rašomonski ugao pripovijedanja pun je pogodak i glavno gorivo kojim se napaja priča o ratu posesivne mame medvjedice i skandalozne nove djevojke njenog sina, naročito u tri oktanske epizode čije se režije, uz glumu, prihvatila Rajt

osobe koja osjeća kompleks niže vrijednosti pred bezobrazno bogatim roditeljima voljene osobe? Ili je sve to, pak, dio mnogo šireg i opasnijeg plana da se preko kreveta dođe do bogatstva? Lori intuicija govori da je u pitanju ovo drugo. I mama medvjedica oštri kandže ne bi li zaštitila mladunče.

KUČKASTI POTEZI

Priča zasnovana na istoimenom romanu **Mišel Frances** ipak nije baš toliko jednostavna; nije „The Girlfriend“ samo još jedna storija o prezaštitnički nastrojenim bogatim roditeljima i „uljezu“ koji bi da im otuđi voljeno derle. To skapirate u trenutku kada se pri-

povijedanje prebaci iz Lorine u Čerinu perspektivu. Rašomonski pristup, te činjenica da se predstojeći rat majke i potencijalne buduće snahe predstavlja iz ugla obje akterke – i čini Amazonovu mini-seriju sasvim posebnim iskustvom.

Nakon što vidimo kako Čeri izgleda iz Lorine perspektive, mnoge „kučkaste“ poteze koje „skandalozna“ djevojka pravi posmatramo i iz njenog ugla. I jasno nam je da ili uopšte nijesu bili bezobrazni nego su tako istumačeni, ili ih je moguće pripisati socijalnom jaz između nje i Sandersonovih. Još bitnije: ni Lori uopšte ne izgleda isto kada je posmatramo iz Če-

rinog ugla. Sva ta nelagoda i briga „helikopter majke“ koja bi samo da zaštititi voljenog sina – sada djeluju mnogo agresivnije. Tama „kučkasto“, a u kombinaciji s onim scenama u bazenu i svlačionici sa Danijelom, gdje joj više djeluje kao mladi ljubavnik nego kao dijete, čak i otvoreno neprijateljski.

Tu kreće novi serijal pitanja: nije li se Lora možda isparanoisala u vezi sa Čeri ne zbog toga što je Danijelova nova djevojka problematična, nego jer problem leži upravo u posesivnom odnosu majke prema sinu? Možda je samo „snila što je njojzi milo“ zato što se plaši da bi druga žena mogla da joj ukrade Danijela i zamijeni je na pijadestalu? Da nije Lora ipak ta koja bi mogla da bude glavna negativka u ovoj priči?

Rašomonski ugao je pun pogodak i glavno gorivo kojim se priča napaja, naročito u prvoj polovini i tri visokooktanske epizode čije se režije, uz glumu i produkciju, prihvatila Rajt. Lorina i Čerina perspektiva najčešće je u konfliktu, dezorijentiše gledaoce i hrani crva sumnje u obje. Nekad vjerujete jednoj, nekad drugoj, a taman kada odlučite sa kojom biste ušli u savez – situacija se preokrene.

I zažalite zbog predašnjih simpatija, jer ispadne da vam je „saveznica“ napravila popriličnu svinjariju. No, ni to opet ne znači da je totalna negativka.

LOVAC I LOVINA

I Čeri i Lori otkrivaju neke informacije nedostupne drugoj strani; što jednoj izgleda kao odbrambeni potez – drugoj je nalik objavi rata. Mijenja se POV, a sa njim i vaše mišljenje o tome ko je tu pravi lovac i mutljavina, a ko lovina i žrtva. No, bez obzira na to ko mislite da laže, samozavarava se ili projektuje, kad se sve kockice sklope i dopune, razumijete obje strane priče. I kapirate da tu nema ili-ili, nego su i Čeri i Lora – i krvnici i žrtve.

Jedna drugoj – naravno, ali prije svega tom nesrećnom Danijelu koji je ukliješten i primoran da bira između dvije najvažnije žene u životu. Zbog njega i njegovog oca Hauarda, koji trpe najteže emocionalne posljedice zbog rata neurotičnih crnih dama, glavni zaključak glasi da je njihova priča – apsolutna tragedija. I to ona koja je mogla da se izbjegne da mnogi trivijalni gestovi nijesu pogrešno tumačeni, tj. da dvije naizgled pametne i harizmatične žene nijesu dozvolile da ih zaslijepe bijes, ljubomora, kompetitivnost, frustracija i njeno veličanstvo – trauma.

Kakve traume obje vuku za sobom otkriva se kroz interakciju sa drugim likovima, čija je karakterizacija većinom odlična. Rijetki sporednjaci poput Lorine najbolje prijateljice Isabele (**Tanja Mudi**) i njene kćerke Bridžit (**Šalom Brun-Frenklin**) zaliče na opšte mjesto, znate već taj kliše i obavezan „privjezak“ u serijama ovog tipa – duhovita „crna BFF“ bijele bogatašice. Iako to i u „The Girlfriend“ donekle jestes slučaj, ne kviri toliko užitak. Isabel i Bridžit dovoljno su autentično i logično napisane, pa ostaju krajnje simpatične.

Mnogo interesantniji i, u krajnjem slučaju, bitniji za priču ipak su Hauard, te Čerina majka Trejsi (**Karen Hentorn**) i Lorina „prijateljica“ iz prošlosti Lilit (**Ana Cancelor**). Svi služe kao ogledala za reflektovanje karakternih crta dvije zaraćene žene, ali za sticanje uvida u to do koje mjere bilo koju osobu može da uništi i pomjeri toksičnost voljenog.

Incest lebdi u vazduhu, naročito na početku Amazonovog novog hita

Čerina prošlost, recimo, toliko je problematična, da se njena rođena majka strese svaki put kada je pomene... a Lilit i Huard priča su za sebe, sa svim onim što su spremni da daju da popune prazninu u Lori a što, opet, nije dovoljno. I što nas ponovo i vraća njenom poremećenom i, jasno je, kompenzacijskom odnosu prema zlatnom sinu Danijelu...

SAPUNJAVA RJEŠENJA

„The Girlfriend“ je uzbudljiva od početka do vrlo tjeskobnog i uznemirujućeg kraja, ali fakat je da je druga polovina, mimo završne scene, prilično slabija. U tri epizode koje je režirala **Andrea Harkin**, glavnu riječ ne vodi psiho-triler kao kod Rajt, nego sapunica. Incestuozni vajb, snažan i sa Čerinim seksualnim igricama uparen na početku, ostaje prisutan samo u tragovima.

Čak i taj antagonizam između Lore i njene (ne)sudene snahe postaje toplji, na momente i repetitivan. Šou, naprosto, gubi zamah i tamogdje tenzije i napetosti

Izvjesno je da ćete „The Girlfriend“ pamtili po izuzetnoj glumačkoj igri, ali i po gomili pomjerenih manipulacija i ludo riješenih scena, od eksplodirajuće svadbene torte s iznutricama, do teniske partije u kojoj bogatašice i bogataši djeluju taman kao sestre **Vilijams** i **Novak Đoković**. No, ako ćemo pravo, soundtrack je taj koji će vam se najduže zadržati u sjećanju, a vjerovatno i na plejlisti. Soundtrack je takav da biste mogli da se zakunete da sve te

zaista ima, kao u finalnoj šestoj, upakovani su većinom u klišeizirana žanrovska rješenja, baš po principu stoput viđenog paranoidnog trilera.

Srećom, sočna gluma je tu da se iskupi za rupe, čak i za onaj totalno neuvjerljivi obrt, tj. Lorinu premasnu laž poslije koje se serija praktično i dijeli na dvije polovi-

Tvoj um nije tvoj prijatelj

ne. Opet, iako Čerina reakcija na to nikako ne ide uz lik i sve što je prethodno korišćeno u karakterizaciji – sve krivine i skretnice u ovoj seriji upakovane su sa tolikim samopouzdanjem, da je teško skrenuti pogled, a kamoli odbaciti je zbog kojekakve „gole neuvjerljivosti“ i „raskida“ sa logikom realnog života.

drčne i pre nabrijane pjesme zapravo piče čas u Čerinoj, čas u Lorinoj glavi dok se bave raznim nepodobštinama ne bi li nautile jedna drugoj. Sve kreće od čudljive **Lordine** obrade „Everybody Wants to Rule the World“, a onda piče: „Everybody Supports Women“ **Sofije Izele**, „Femme Fatale“ benda The Velvet Undergound i **Niko**, „Don't Let Me Be Misunderstood“ **Nine Simon**, „Rid of Me“ **Pi-Džej Harvi**, „One Way or the Another“ grupe Blondie... sve do preštosnog, preza-

bavnog i prepreatoironičnog završnog vatrometa „Sweet but Psycho“ **Ejve Maks**.

Hvataćete fore i fazone sa pjesmama i dok budete gledali, ali koliko dobro pašu uz likove i karakterizaciju vidjećete tek poslije drugog, trećeg slušanja, ako ih potražite i zadubite se u muziku i tekstove na Jutjubu. Topla preporuka da to i učinite, jer je to šou što se tu sve otkriva i krije. Lični favorit? The National i „Your Mind Is Not Your Friend“, naravno. Cijeli Danijel u nju stane.

U suštini, kad malo bolje pogledate, cijela je „The Girlfriend“ mogla da bude samo veliki sapunjavni nonsens, bez prelaska na *kinky* teren mračnog psiho-trilera. Da ju je skopao **Dejvid Keli**, recimo, uloga bi zasigurno zapala **Nikol Kidman**, a lik Lori i cijela serija završili bi daleko van terena provokativnog. Sigurno ne bi odma-

tvtime.com

kla dalje od ladice sa trivijalnim, „spolja gladac a iznutra jadac“ serijama poput „The Undone“ ili „The Perfect Couple“.

Ovako – više se približila nezaboravnoj „Big Little Lies“, nego pomenutim i vrlo tankim odgovorima na taj Kelijev prvi kidmanovski hit. Ispala je „The Girlfriend“ i triler i sapunica, i palp i kemp – ali i nešto što zbog produkcijske raskoši, elegantne režije i drčnih rješenja (naročito muzičkih) komotno može da prođe kao *prestige TV*.

Da se i to razumijemo: „The Girlfriend“ to nije upravo zbog slabije druge polovine. No, da je dovoljno originalna, zarazna, intrigantna i psihotično zanimljiva, teško je poreći.

SEKSUALNE IGRE

Dok izvlači tornada od obrta iz „zaraćenih“ uglova pripovijedanja, dok toksičnost i sabotaze polako eksplodiraju u lica protagonistkinjama, dok otkaćeni *soundtrack* pumpa atmosferu i priziva „laki štrajk“ protiv jedne, pa protiv druge, pa opet ponovo – štošta „The Girlfriend“ govori o umnim igricama, gaslajtingu, raznim sortama manipulacije i agresiji – prvo pasivnoj, a onda i vrlo, vrlo aktivnoj. Koliko je uvrnuta dok to radi, toliko je i zabavna, a kada postane smrtno ozbiljna ne znate gdje da bježite od te količine neoguljenih emocija. Niti od istina koje servira o ljubavi, klasnim razlikama, ženskom rivalstvu i toksičnom roditeljstvu.

A Rajt i Kuk? Ne zna se koja je bolja. Zbog dva različita POV, obje praktično igraju nekoliko osoba u jednoj, šaltajući od ranjivih i krhkih, do teško-meni-majko dijaboličnih verzija Lore i Čeri. Rajt je najbolja kad iz nje, kao niotkud, kroz svu onu pasivnu agresiju i lažno odobravanje sreće „mladenaca“ – otrpne teški slučaj pasivne agresije... a Kuk dok ludački lako i pitko prelazi iz seksi i slatkog u totalno neurotično, toksično i poremećeno stanje. Kako god okrenuli, obje su i majstorke vaginalne manipulacije i njene žrtve: sve što radi Lora čini da ne bi morala da presječe pupčanu vrpцу, da bi zauvijek zadržala sina samo za sebe, a Čerino najjače oružje je upravo ono jedino što majka ne može da pruži Danijelu – seks. Odatle i toliko

Valid Tutajer zadužen za jednog od najboljih sporednih likova

Sapunica preuzima glavnu riječ u drugoj polovini mini-serije

finti s oralnim, sa masturbacijom, sa golotinjom pored baze... Seks je oružje, a Čeri je spremna da isprazni svaki šaržer ne bi li uspostavila dominaciju i nad Danijelom i nad Lorom.

Još jedan dokaz da „The Girlfriend“ nije samo još jedna priča o brižnoj mami koja se kolje sa ludom djevojkom jeste i način na koji je prikazan objekat njihovog rata. Danijel je upravo to – objekat, a Lori Dejvidson, onako nježan, duhovit i sladak,

sjajno dočarava zbog čega ne bi smjelo tako biti. Uz Zuejtera, koji je ubjedljivo najjača glumačka karika od sporednih likova, najvažniji je dio ansambla mimo Kuk i Rajt.

Stoga, iako rasplet zaista zahtjeva suspenziju nevjerice, ne može se reći da poenta nije dobra. Za razliku od mnogih sličnih pokušaja psiho-trilera, „The Girlfriend“ je ispala bombonjera od serije. To ćete vidjeti i to ćete cijieniti ako otvorite sva „četiri

oka“, pa ulovite barem neke od onih sitnih razlika između Lorine i Čerine verzije događaja i jake simbolike u scenografskim i kostimografskim rješenjima. Recimo, Danijelovo odijelo u trenutku kada napušta kuću roditelja, a koje je iste boje višnje kao Čerina kosa. Male su to, ali ipak velike razlike u eri štancanja jednih te istih TV serija, a „The Girlfriend“ i te kako odskoče – pa je uzmite ili ostavite.

BRONJA ŽAKELJ O AUTOBIOGRAFSKOM ROMANU I FILMU „BIJELO SE PERE NA 90“
ZA ANICU DOBRU I LEU COK, GUBITKU, BOLESTI I MODERNOM „TERORU“

TUGA JE POSTALA ZABRANJENA

Razgovarala:
Marija IVANOVIĆ-NIKIČEVIĆ

Što te ne ubije – učini te jačim. No, toliko je puta ta **Ničeova** misao rabljena i ponovljena da počinje da liči na floskulu. Ili vam makar djeluje tako dok ne upoznate nekoga tako jakog a blagog poput **Bronje Žakelj**, slovenačke autorke bestselera „Bijelo se pere na 90“ (2018) i koscenaristkinje istoimenog filma u režiji **Marka Naberšnika**. Nju bol nije učinio samo jačom, nego i saosjećajnijom. I mnogo svjesnijom da je Niče bio u pravu kada je zapisao i da patnja nije prigovor protiv života.

Savremeno društvo zahtijeva sve odmah – trenutnu utjehu i rješenje. Ali kod žalovanja to ne funkcioniše. U žalovanju „odmah“ ne postoji. U žalovanju nema prečica. Tjeskobu može ublažiti jedino vrijeme

Osjeća se to, ta potreba osobe koja je mnogo gubila i izgubila da ipak slavi radost življenja - od prve stranice Bronjine autobiografije (kod nas dostupna u izdanju Lagune) i prvog kadra njene drame koja je svjetsku premijeru dočekala na Sarajevo film festivalu. Odatle i vrlo emotivne reakcije publike, ali i utisak da su **Lea Cok** i **Anica Dobra**, koje u ovoj velikoj regionalnoj produkciji (Slovenija, Hrvatska, Srbija,

Italija, Sjeverna Makedonija, Crna Gora) igraju Bronju i njenu baku **Dadu** - apsolutno zaslužile da podijele Zlatnu mimozu za najbolju glumicu na Hercegnovskom filmskom festivalu. Ako se po festivalima bioskopi poznaju, „Bijelo se pere na 90“, čiji je crnogorski koproducent **Miljan Vučelić** („Protos Film“) a koscenaristkinja **Maja Todo- rović**, čeka status hita nakon što 20. novembra uđe u kino-distri-

buciju u Sloveniji, a početkom 2026. i kod nas i širom regiona. Tada ćete lično moći da posvjedočite životnoj priči toliko nevjerovatnoj, da biste ne znajući da je zasnovana na stvarnim događajima – čak i pomislili da je pretjerano holivudizirana. Bronjise, ipak, sve to dogodilo, od mamine smrti od Hodžkinovog limfoma, preko obolijevanja od istog karcinoma kada je imala samo 23 godine, do... Vidjećete već. I ne

Miran Juršić

Bronja Žakelj: Dozvoliti sva osjećanja, to bi bio moj imperativ

, ZLATNOJ MIMOZI
SREĆE“

samo što je preživjela, nego je evo tu, među nama, da svakom riječju i pogledom – slavi život. O svemu tome, bestselleru, filmu, saradnji sa Cok, Dobrom, slovenačkim producentom **Alešom Pavlinom** i ostatkom ekipe, ali i o smrti, bolesti i žaljenju kao o temama koje najčešće guramo pod tepih – **Žakelj** govori za Objektiv.

OBJEKTIV: „Bijelo se pere na 90“ govori o smrti, bolesti, gubitku i „teškim“ temama za koje bismo mogli reći, makar na prvu loptu, da ih gledaoci izbjegavaju u bioskopima. No, film je bio trećeplasirani po ocjeni publike u Sarajevu, a reakcije su bile izvanredne i u Novom. Da li ste takve reakcije očekivali baš zbog toga što je Vaša autobiografija postala hit? Ili ste se, pak, plašili da će zahtjevni emocionalni zalogaj u startu odbiti publiku?

ŽAKELJ: Ni jedno ni drugo. Što se knjige tiče, mislim da je i u Sarajevu i u Herceg Novom među gledaocima bilo vrlo malo onih koji su je čitali ili uopšte poznavali moju priču.

Što se tiče emotivnog zaloga – iskreno da vam kažem, tek u Sarajevu, pred onim velikim platnom, u publici, među filmskom ekipom i sa mojom decom nekoliko redova iza mene – film me pogodio silovito, svom svojom snagom. Tek tada sam zapravo shvatila koliko je emotivno zahtjevan za publiku, za ekipu, pa i za mene. Prešao je preko mene kao cunami, kao ogroman talas, jedva sam se držala na nogama.

OBJEKTIV: Lea Cok i Anica Dobra podijelile su Zlatnu mimozu, a žiri je komotno mogao da uključi i Tjašu Železnik, koja u filmu izvanredno igra Vašu majku. Ne zanima me jeste li tu vrstu priznanja očekivali, nego kako ste ih savjetovali i usmjeravali?

ŽAKELJ: Anica je o Dadi, mojoj baki koju u filmu igra, želela da sazna sve. Pokazivala sam joj fotografije, sa kojih je proučavala njen stav, način na koji prekrsti ruke, kako drži cigaretu. Ali više od tih spoljašnjih osobina, zanimalo ju je kakva je moja Dada bila kao osoba, kako se menjala

Dio autorskog tima na crnogorskoj premijeri u Herceg Novom

kroz vreme, kako ju je nosio tok gubitaka i udaraca. I baš je upravo to njeno menjanje s protokom vremena, to propadanje – ne samo erozija tela, već i ona koja se događa iznutra – ono što me je u filmu najviše dotuklo. Preobražaj je toliko uverljiv da već kroz nekoliko scena zaboraviš ko zapravo igra Dadu.

Lea je, s druge strane, najviše tražila informacije vezane za onkološko lečenje. Scena o kojoj smo najviše razgovarale – zvala me je uveče pred snimanje – bila je scena u kojoj se doktorki tokom uzimanja koštane srži savila igla, koju potom ne može da izvuče iz moje karlične kosti. Prošle smo kroz ceo postupak, kroz sva osećanja, od nelagodnosti na početku zahvata, do potpune panike. Lea je scenu odigrala vrhunski i silovito, o čemu svedoče i snažne reakcije publike.

I toliko mi je drago što je baš Tjaša odigrala moju majku, jer kada sam zamišljala ko bi bio najbolji za tu ulogu, nisam mogla da zamislim nikoga osim nje. Sa njom sam razgovarala o tome kakva je moja majka bila: pričala sam joj o njenom odnosu sa Dadom, o cem, kakva je bila u društvu, kakva kao mama i kako je u sebi nosila neku blagost i ponekad gotovo dečju sanjivost.

OBJEKTIV: Knjiga i film su ipak drugačiji mediji: koliko su, na koncu, glumice odstupile od onoga što ste zamislili dok ste pisali scenario?

ŽAKELJ: Tokom gledanja filma uopšte ne razmišljam o glumi. Poređenja ne pravim – njih nema, jer imam osećaj da je Lea ja, Anica Dada, Tjaša moja mama, Jurij moj otac... Za mene se sve stopilo u jedno, ja ne gledam više film o svom životu, ja gledam svoj život.

OBJEKTIV: Pomenuli ste na pres konferenciji u Novom neke neobične konekcije, recimo, činjenicu da je Lea Cok, koja u filmu tumači Vas, rođena na isti datum kada ste izgubili majku. Da li ste te i takve momente shvatili kao, hajde da to tako kažemo, poruku od svemira da ste pronašli pravu osobu za glavnu ulogu?

ŽAKELJ: Tih poklapanja je tokom procesa stvaranja filma zaista bilo mnogo. Od toga da je poslednja klapa pala baš uoči 40. godišnjice majčine smrti, pa do toga da Marko Naberšnik, posle „Petlovog doručka“, već drugi put u filmu ima svoju Bronju, što je, s obzirom na to koliko je to ime retkost kod nas, zaista velika slučajnost. Da ne govorim o tome da producent **Aleš Pavlin** sa svog atrijskog svakog dana gleda na moju Vojkovu i naš balkon; da se na prvi broj koji je kostimografkinja **Nadja Bedjanić** pronašla na internetu, kada je tražila alpinističku opremu za glumca koji igra mog brata Roka, javio Rokov sapenjač i vrlo dobar prijatelj **Matej Grilc**...

Da, lepe su to i dirljive stvari, i divne priče koje su me veoma dotakle, ali nisam tip osobe koja bi to shvatila kao poruku iz svemira, kao neka posebna, suzbinska znamenja. Možda i zbog svega što mi se u životu događalo, na stvari gledam bez naročito jakih mističnih interpretacija. Više sam praktična, usredsređena na činjenice i korisna rešenja, a ne toliko na simbolična i duhovna značenja, na skrivene poruke.

OBJEKTIV: Što više gubi, Leina Bronja postaje sve smirenija, a baka Dada, arhetipska čvrsta žena, sve više se kruti – ona je stijena sve dok to ne prestane da bude. Da li do tog „pucanja“ dolazi zbog toga što patnju sve vrijeme potiskuje? A Bronja – i filmska i stvarna – uspijeva da zdravije nastavi dalje upravo zbog toga što se trudi da o gubitku razgovara?

ŽAKELJ: Dadin slom dogodio se sa smrću Roka. To je bio trenutak kada je svega postalo previše. Do tada je izdržala. Izdržala je sve. Izgubila je jedino dete, moju mamu, nosila na svojim plećima teret svih nas, izdržala moju bolest, pržila mi pileća prsa i kupovala pomorandže koje bi mi moj momak **Urban** donosio u bolnicu. Ali kada je pao Rok, pala je i Dada.

Njene oči su imale boju suza, a više uopšte nije plakala. Sećam se koliko sam čeznula za njenim suzama, jer je najstrašnije kada

nema ničega, kada je samo tišina. Ta njena tišina činila mi se glasnijom, silovitijom i strašnijom od svih vrisaka ovoga sveta. I da, možda je uzrok i u tome što o gubicima i svemu što oni sa sobom donose nismo razgovarali, premda ja ovde, između Dade i mene, pre vidim razliku u tome što je Dada tada već imala toliko teškog života iza sebe. Bila je iscrpljena, umorna, a ja sam uprkos svemu još bila puna snage. Mene je teralo napred, teralo u život, u sve za šta sam još verovala da me čeka. Na kraju krajeva, imala sam tek 23 godine.

OBJEKTIV: Vrlo je zanimljiv i lik Vašeg oca Janeza (Jurij Zrnec), uvijek spremnog da „hakuje“ sistem, ali koji se povlači u sebe i postaje emocionalno nedostupan kada naiđe na životni problem koji se ne može riješiti kao onaj „par-nepar“ na tablicama automobila. Možete li reći da muškarci i žene s ovih prostora pate na drugačiji način, tj. da odrastanje uslovljeno rodnim ulogama utiče na to da emocijama barataju onako kako misle da drugi očekuju?

ŽAKELJ: To što kažete je tačno – i dalje smo duboko zarobljeni u ukorenjene ženske i muške uloge i obrasce ponašanja koje te uloge nose sa sobom. Ali razliku bi trebalo tražiti i u porodičnim obrascima, karakternim crtama i okruženju iz kojeg neko potiče. Tu bih želela da istaknem koliko je dobro Jurij razumeo lik mog oca, koliko je precizno procenio njegovu slojevitost. Razumeo je da on nije samo duhovit čovek koji roštilja, igra šah, traži rupe u sistemu, a kada život udari, samo

Emotivna reakcija publike na Kanli kuli

digne ruke i okrene se u stranu. On je prikazao i njegovu muku i nemoć, pri čemu mislim da gledalac shvata da se moj otac povlači ne zato što nešto ne bi htio ili zato što mu nije stalo, već zato što jednostavno nije mogao. Trebalo je – ali mogao nije.

OBJEKTIV: Opet, bili muško ili žensko, plakali ili ne, čekali ili razgovarali, nekako se čini da sve što uradite – nije dobro. Ili ispadnete preosjetljivi, ili pretvrda srca... Dijelite li to mišljenje i iskustvo?

ŽAKELJ: Da, svakako. I verujem da to pre svega proizilazi iz činjenice da danas u modernom društvu žalovanje više nije precizno ritualizovano kroz različite prakse, kao što je to bilo, recimo, u tradicionalnim zajednicama. Tada se tačno znalo koliko traje žalovanje, ko žali i na koji na-

čin, šta se u određene dane mora obući, kada se ide u posete i slično. Danas toga više nema, barem kod nas. I još gore! Možeš da tuguješ, ali moraš da tuguješ na pravi način, iako ni ne znaš šta bi to zapravo trebalo da znači.

Uopšte govoreći, u današnjem društvu, gde je sreća imperativ, tuga je postala gotovo zabranjena – potrebno ju je sakriti, kontrolisati. Pravo na takozvana negativna osećanja imamo samo kada smo sami, kada previše ne opterećujemo okolinu. Diskretност je ta vrlina koja se ceni. Ne dramatičnost – umirati i tugovati mora se u stilu – mirno, dostojanstveno, bez preteranih emocija i uz što brži povratak svakodnevnom životu.

Tu veliku ulogu ima i pritisak takozvanog instant društva, koje sve zahteva odmah – trenutnu

satisfakciju, utehu, rešenje. Ali kod žalovanja to ne funkcioniše. U žalovanju „odmah“ ne postoji. U žalovanju nema prečica. Teskobu može ublažiti jedino vreme.

OBJEKTIV: Vaš otac možda bježi od razgovora o smrti i bolesti u filmu, ali čini se da je upravo taj njegov „hakerski“ duh usađen u Vašu filmsku/životnu srž. Do te mjere da sam u jednom trenutku pomislila kako ste i sami uspjeli da „hakujete“ bolest baš zahvaljujući tom njegovom preispitivačkom stavu prema komunističkom sistemu koji se kod Vas, pak, prelio i u odnos prema cjelokupnom životu i bitisanju...?

ŽAKELJ: Potpuno ste u pravu. Ja, recimo, uvek nekako mislim da ću se izvući, da ću nešto smisliti. S jedne strane, verujem da je to nasleđstvo moje bake partizanke – za nju nije postojala stvar koju ne bi mogla da reši. S druge, sigurna sam da to imam i od tate, jer on je zaista bio svetski prvak u nadmudrivanju sistema. Kada je uvedeno par-nepar, on bi na registarskoj tablici od trojke dočrtao osmicu, pa smo se tako vozili svakog dana. I baš to je ostalo i u meni – može da se ide, može da se vozi! Ne svaki drugi dan, nego baš svaki dan!

OBJEKTIV: U društvima s ovih prostora veliki je problem manjak razgovora o bolesti, smrti i gubitku. Živimo „teror sreće“ – i sami ste

Raspad Jugoslavije doživjela sam vrlo lično

OBJEKTIV: Jugoslovenski motivi u filmu više su od jugonostalgijske – efektno dočaravaju period odrastanja i načina na koji, dok smo djeca, upijamo svijet i riječi odraslih. No, s obzirom na to da se u Crnoj Gori trenutno mnogi bave revizijom istorije, pa ili idealizuju ili demonizuju Tita, pitanje glasi: da li i Vi nailazite na oprečne reakcije kad je YU „mitologija“ u filmu i knjiži u pitanju?

ŽAKELJ: Ne, sa jugoslovenskom mitologijom do sada nisam imala nikakvih problema, ni u Sloveniji, ni u zemljama bivše Jugoslavije. Možda i zbog toga što me u romanu, a i u filmu, društveni moment zanima uglavnom kroz mikroperspektivu – kroz lični, vrlo intiman pogled.

Isto važi i za raspad Jugoslavije, koji sam takođe doživjela vrlo lično, jer mi je raspadanja do tada bilo već dosta. Kada je otišla mama, naša porodica se goto-

vo raspala, a potom sam se, uz hemoterapije i zračenje, skoro raspala i ja.

Entuzijazam, koji je bio prisutan u Sloveniji, i delirijum mog oca, koji se na dan nezavisnosti našao u fontani pred gradskom kućom sa šampanjcem u ruci, stvarno nisam delila. Taj dan sam osjetila kao slom nečega što je moje, i pošto je nestala država u kojoj je moja mama još bila živa, činilo mi se da je još dalje, ako je to uopšte moguće, otišla i ona.

pomenuli kako nam se sreća nameće kao imperativ. Kako bi mogao da glasi Vaš imperativ kada je riječ o mentalnom zdravlju?

ŽAKELJ: Kada govorimo o današnjem društvu, ne možemo zaobići činjenicu da živimo u svetu samoprevare, koji u velikoj meri stvara ispolirana i ulepšana realnost društvenih mreža. Živimo u svetu u kojem je sve što ne odgovara tom obrascu potrebno sakriti, potisnuti, zaboraviti.

U takvom društvu bolest, smrt, tuga, pa i sama istina – nema ju šta da traže. Nikakvo odstupanje od sreće nije dopušteno i živeti u takvom svetu nije lako. Zato smatram da, kada govorimo o mentalnom zdravlju, pored sreće treba dozvoliti i sva ostala osećanja. Dozvoliti sva osećanja – i sebi, i drugima, to bi bio moj imperativ.

OBJEKTIV: Nedavno je objavljen podkast u kojem glumica Obri Plaza prvi put govori o bolesti i smrti supruge, te u kojem otprilike kaže da je žaljenje nalik okeanu. Nekada samo želite da plivate i prepustite mu se, a nekada samo da pobjegnete i zaboravite sve te emocije, makar na trenutak. Koliko Vam je bliska ova „definicija“?

ŽAKELJ: Ako se nadovežem na gornji odgovor, kada je bila reč o tome da u žalovanju nema prečica – ne, nema ih, ali u žalovanju zapravo nema ni kraja. Gubitak samo pripitomiš, navikneš se da živiš s njim; bol se obrusi, ublaži, kroz godine bleđi, stapa se s tobom, ali nikada zaista ne nestaje. Jer ne tuguješ samo za onim što je otišlo i čega nema, nego tuguješ i za onim što nikada neće biti. Gubitak se u različitim oblicima pojavljuje kroz vreme, i bez obzira na to koliko vremena je prošlo, bol je uvek tu – ponekad blaga, gotovo neprimetna, ponekad oštra, a ponekad se oseća tek kao odjek.

OBJEKTIV: Vi ste primjer osobe koja nije dozvolila da je bolest i gubitak definišu, te koja djeluje kao empata koji koristi svaku priliku da o njima razgovara i pomogne drugima. Da li je to (nekad) preteško breme – to što Vam, bez sumnje, makar

dio čitalaca pride kao da ste im lični terapeut?

ŽAKELJ: Ako govorim o teretu, mogu reći samo da mi je ponekad, kada je događaja previše, to fizički pretežak teret, jer nakon dijagnoze adenokarcinoma na izvodnom kanalu pankreasa i vrlo zahtevne Whippleove operacije koju sam prošla 2018. godine, više nisam ista. Iako se trudim, ne mogu više onoliko koliko sam mogla ranije, treba mi više odmora.

Inače – svi ti ljudi koji dolaze k meni sa svojim pričama, daju i meni zaista mnogo. I baš kao što su drugi zbog moje priče malo manje sami, tako sam s njima malo manje sama i ja. I lepo je znati da delimo više nego što nam se ponekad čini, i da svi mi negde imamo svoju Dadu, i da svi negde imamo i svoju Vojkovu, svoje teskobe i svoje čežnje.

OBJEKTIV: Mi novinari, je li, treba da se potrudimo da nas u pitanjima ima što ma-

nje, da lično ostavimo po strani. Ipak, biram da budem subjektivna u razgovoru sa Vama. Odatle i prethodno pitanje, jer sam se naprosto osjetila krivom što sam dobila potrebu da sa Vama podijelim najličnije iskustvo i činjenicu da život dijelim na period prije i poslije smrti majke. Tada sam imala 16 i učinilo mi se da ću sve moći da izdržim, ako to mogu. Može li se, ipak, sve preživjeti – nije li bol nedovoljan prigorvor protiv života?

ŽAKELJ: Žao mi je što ste i vi morali da prođete kroz gubitak koji nije smeo da se dogodi, gubitak koji čoveka iskoreni i slo-mi, i posle koga drugačije je sve. I moj se život deli na dva dela. Na pre i posle majčine smrti. To je tačka preokreta, takvi gubici te obeleže, povrede. Talože se na tebe. Sloj po sloj. Neki sloj je deblji, neki jedva vidljiv, neki se putem malo okruni, a neki legne na tebe kao težak cement. Nisi isti, ne možeš biti isti, menjaš se – ne uvek nabolje, i tako je i sa mnom. Rane zarastu, ali ožiljci ostaju. Na koži, u grudima, u stomaku, u tvojoj glavi. I ponekad mi se čini da moja do vrha puna čaša neće podneti više ni jednu jedinu sitnu kapljicu. Ni jednu kap više. Ali onda je uvek iznova podnese. Jednu kap, pa onda još poneku. Jer uprkos svemu – vredi. Jer uprkos svemu, svet je još tako mnogo lep. ■

Krv, crna zemlja i zgažena trešnja

OBJEKTIV: Scena u kojoj se pominje naziv filma udara u stomak. Prvo, zbog toga što tu rečenicu sasvim realno može da izbunca osoba pod morfijumom, u odmakloj fazi bolesti, a drugo – zbog prenesenog značenja. I sim-bolike tog bijelog veša od života koji uporno peremo na 90 očekujući da sve mrlje nestanu, iako je to nemoguće, iako barem neka mrljica mora ostati kao svjedočanstvo da smo živjeli i gubili – i bili živi. Kažite nam više o nazivu: što za Vas znači i kako Vam se čini da ga shvataju čitaoci?

ŽAKELJ: Da, to su bile poslednje reči koje mi je nekoliko dana pre smrti rekla moja mama, a Tjaša je odigrala tu scenu tako

dobro da sam u Sarajevu morala da sklopim oči. Moja mama tada se gubila u polusnu i mislim da ju je brinulo da li smo otac, moj brat i ja čisti i oprani – uvek je pazila kako izlazimo iz kuće. A za mene je to, kasnije u životu, bilo više od običnog kućnog saveta. Jer temperatura od 90 stepeni može da ukloni mnoge mrlje koje život donosi, ali sve ne može da očisti.

To je ono što ostaje – to je kao krv, kao crna zemlja, kao trag zelene trave, kao zgažena trešnja... To je ono što se ne može ukloniti, ne može se oprati, jer sve to prodire duboko, negde između svih niti i vlakana od kojih smo satkani. A i dobro je tako. Jer sve to nas određuje. Jer sve to je ono, što mogu zvati svojim životom.

Lea Cok i Anica Dobra kao unuka i baka u filmu Marka Naberšnika

THE LONG WALK

DISTOPIJSKI TRILER I COMING OF AGE BROMANSA FRENSISA LO

KRVAVA BAJKA O DRU

theposterdb.com

Mladost u raljama autoritarnih Sjedinjenih Američkih Država

DRENSA JEDNA JE OD NAJTUROBNIJIH BIOSKOPSKIH ADAPTACIJA STIVENA KINGA

JGARSTVU

Više prosutih lobanja i izvrnutih udova nećete moći da vidite u bilo kojem mejnstrim filmu. Ali – ni više ljubavi, bliskosti i saosjećanja

Piše:
Marija IVANOVIĆ-NIKIČEVIĆ

Maestro strave i užasa **Stiven King** postao je *one-man* franšiza od koje se gaće tresu i rmpalijama poput Marvela. Svako malo – i evo je, stiže neka njegova nova adaptacija. Ove godine imali smo već horor „The Monkey“ Ozmunda Perkinsa i MGM+ seriju „The Institute“; u novembru nas čeka rimejk „The Running Man“ **Edgara Rajta**, a **Majk Flanagan**, koji je prošle godine režirao žanroslamajućeg kingovca „The Life of Chuck“ sa **Tomom Hidlstonom**, privodi kraju mini-seriju inspirisanu Kingovim kulturnim romanom (i filmom) „Carrie“.

U međuvremenu, u Sinepleks je stigla i adaptacija romana „The Long Walk“ za koji pisac i, ponavljamo, maestro *strave i užasa*, tvrdi da je previše *nemilosrdan* da bi mogao da bude adaptiran. Ipak, zadatak da ga prenese na veliko platno prihvatio je **Frensis Lorens**, režiser najpoznatiji po distopijama „I Am Legend“ (2007) i nekoliko djelova franšize „The Hunger Games“. I neka je – jer rezultat je jedno od prijatnijih kino-iznenađenja i mejnstrim filmova godine.

METAK U ČELO

U prilog Kingovoj tvrdnji da je napisao izuzetno zahtjevan roman za adaptaciju govori i činjenica da je „The Long Walk“ lutao odveć dugo kao ukleti filmski brod. Godine

1988. trebalo je da ga režira velomajstor horora **Džordž Romero**; tokom dvijehiljaditih isti zaloga pokušao je **Frenk Darabont** kojem King nije stranac, s obzirom na to da je režirao obožavani „The Shawshank Redemption“ (1994) i „The Mist“ (2007). I njemu je projekat propao, a zube o „The Long Walk“ slomili su i **Džejs Vanderbilt** (sad mu čekamo „Nuremberg“ sa **Raselom Krouom**) i **Andre Ovredal** („The Last Voyage of the Demeter“, 2023).

Sada kada je film napokon stigao u bioskope – znamo i zbog čega. Smrt i patnja čekaju na svakom koraku u „The Long Walk“; ovo je film do te mjere tjeskoban, da je teško povjerovati da je uopšte završio na bioskopskom repertoaru.

No, ne brinite, to ne znači da film treba da zaobidete čak i ako nemate stomak za varenje mučnih distopija u kojima protagonisti padaju kao pokošene vlati trave. Ipak je „The Long Walk“ Kingovih prstiju djelo. Skriva se u tom egzistencijalnom horor u mnogo topline neke mladosti koja pokazuje da se zrnice ljudskosti može pronaći i podijeliti sa drugima i u najneljudskim uslovima. Ta mladost tiče se distopijskih

Sjedinjenih Država i alternativne budućnosti. Ne zna se tačno kada, kako i zašto, ali nekadašnja „najveća demokratija na svijetu“ pretvorila se u totalitarni sistem. Da bi osokolila građane i ubijedila ih da će zemlja biti ponovo velika (khm, khm), vlast jednom godišnje organizuje maraton za 50 mladića (u romanu ih je 100). Takmičari imaju jasnu rutu koju moraju da prate, ali ne i jasno definisanu ciljnu poziciju. Novčanu nagradu i ostvarenje jedne želje (kojegod, samo da se ne tiče izmjene Ustava ili zakona) dobija onaj koji posljednji ostane na nogama.

Zapravo, riječ je o maršu smrti čiji tempo sve vrijeme kontroliše vojska na čelu sa Majorom (ciljano karikirani mačo u tumačenju legende, brundajućeg **Mar-ka Hamila**). Takmičari ne smiju da se kreću ispod pet kilometara na sat. Ako uspire, dobijaju upozorenje. Ako ne ubrzaju, mogu da dobiju još dva žuta kartona. Između ta tri maksimalna upozorenja smije da prođe 30 sekundi. Ukoliko ni tada ne uspostave traženu brzinu ili, ne daj Bože, skrenu sa puta, slijedi crveni karton. I da, eliminacija koja ih čeka je bukvalna – metak u čelo.

DRUŽINA OČAJNIKA

Od 50 mladića koji kreću na marš smrti izdvaja se desetak važnijih likova, a prvi među jednakima i naš glavni junak jeste Rejmond Gareti (divni **Kuper Hofman**, sin velikog **Filipa Simora** i sjajan debitant u „Licorice Pizza“ [2023] **Pola Tomasa Andersona**). Upoznajemo ga u automobilu, na rastanku sa potrešenom majkom Džini (kratka, ali dirljivo efektna **Džudi Grir**). I veze nemamo zbog čega bi se taj momak za marš smrti prijavio, ali osjećamo da ima dobru dušu. Rejmondova dobrodušnost dolazi do izražaja već na samom početku marša, tokom kojeg se trudi da pomogne svakome kome je pomoć potrebna, bez obzira na to što su rivali. Zbog toga Piter „Pit“ Mekvrajs (sjajni **Dejvid Džonson**, britanska zvijezda u usponu iz filmova „Rye Lane“ [2023] i „Alien: Romulus“ [2024] i serije „Industry“) i postaje njegov glavni „brat po oružju“. Ganut njegovom dobrotom, Pit mu pomaže u hrabrenju družine očajnika.

Metafora za rat u Vijetnamu

Roman „Dugi hod“ („The Long Walk“) nije prvi koji je objavio, ali jeste prvi koji je napisao Stiven King. Te 1967. imao je samo 19; tek je počeo školovanje na Univerzitetu u Mejnu. Napisao ga je u magnovenju i samo ga je, kaže, gurnuo u ladicu.

I King i dan-danas tvrdi da „Dugi hod“ nije pisao kao ciljanu metaforu o ratu u Vijetnamu, ali da je moguce da je to učinila njegova podsvijest u kombinaciji sa tadašnjim fascinacijama poput distopijskih romana „1984.“ i „Gospodar muva“ („The Lord of the Flies“). Jer tih se dana nije moglo pobjeći od slika izgubljene mladosti koja je otpravljana da gine, a da je za to niko ništa nije pitao. Morale su te i takve priče o Vijetnamu otključati nešto i u mladom Kingu. Ipak će „Keri“ („Carrie“) biti taj prvijenac koji će Kinga 1974. proslaviti; „Dugi hod“ objaviće tek pet godina kasnije pod pseudonimom Ričard Bahman. Vrlo zanimljivo, pod istim imenom 1982. potpisao je i roman „Trkač“ („The Running Man“) koji baš ove godine dobija drugu adaptaciju. Ili, preciznije, 13. novembra u Sinepleks i odabrane bioskope širom svijeta stiže rimejk koji je režirao tata-mata za štosne akcijade **Edgar Rajt**.

Novi „The Running Man“ je „prepjek“ istoimenog filma **Pola Majkla Glejzera** koji je 1987. lansirao

jednu od kulturnih uloga **Arnolda Švarcenegera**. Kod Rajta, glavna uloga povjerena je **Glenu Paelu**, a u sporednim se pojavljuju i: **Džo Brolin**, **Kolman Domingo**, **Majkl Sera**, **Li Pejs**, **Vilijam H. Mejsi**, **Šon Hejz**, **David Zajas**...

Radnja originalnog filma odvijala se između 2017. i 2019. u alternativnim Sjedinjenim Državama koje su, poslije kolapsa svjetske ekonomije, postale totalitarna, policijska država. U okeanu propagandnog sadržaja, najveću popularnost dobija TV šou koji kontroliše vlast i u kojem osuđeni kriminalci mogu da dobiju slobodu ako prežive igru mačke i miša sa profesionalnim ubicama.

U rimejku, taj lov traje 30 dana, a glavna nagrada teška je milijardu dolara. Glavni lik nije osuđeni ubica, nego otac kojem je novac potreban da bi spasio bolesnu kćerku. Dakle, Rajtova verzija mnogo je bliža vrlo tjeskobnom i nihilistički orjentisanom književnom predlošku, za razliku od Švarcijevog filma koji se najviše vrtio oko vrtlogave akcije. Štogod od filma ispalo biće interesantno vidjeti, kao i za „The Long Walk“, koliko će njegove ključne poruke i teme biti prilagođeni modernoj publici i hoće li joj reći nešto relevantno.

Odnos Rejmonda i Pita, te hemija Hofmana i Džonsona – ogromno je i pulsirajuće srce cijelog filma koji, kada je najbolji, podsjeća na jednu od najboljih Kingovih adaptacija, *coming of age* klasik „Stand by Me“ (Tomas Del Rut, 1986).

Režiser Lorens i scenarista Džefri Tajler Molner („Strange Darling“, Olivija Vajld, 2023) sve ostalo u podređuju njihovoj čudnoj a beskrajno toploj bromansi u obladi distopijskog triler-a preživljavanja. Rejmond ima ono što Pit nema – i obrnuto; savršeno dopunjavaju jedan drugog. Tim gore što su toliko dobri zajedno, jer samo jedan može da pobijedi. I preživi.

METALNE PLOČICE

Za „Stand by Me“ vajib brinu i drugi likovi. Recimo, Henk Olson (Ben Vang iz ovogodišnjeg filmskog promašaja „Karate Kid: Legends“), mali ali siloviti prč koji bi, kad bi pobijedio, tražio da mu dovedu deset golih djevojaka.

Tu je i Stebins (Garet Vering), distancirani štreber koji zna (sumnjivo) mnogo činjenica u vezi s istorijatom Hoda, pa Artur Bejker (Tat Njuot), južnjak podignut u porodici vjernika koji se maršu priključio samo sa jednim ciljem – da stekne prijatelje, te Koli Parker (Džoša Odžik iz sjajne, potcijenjene mini-serije „Little Bird“), ljut i zapet kao puška i jedini od američkih

domorodaca među njima. Čak i siledžija Gari Barkovič (Čarli Plamer, maestralan u drami „Lean on Pete“ [2017] Endrua Hejga) miriše na „Standy by Me“, jer u biti je samo nesnadno, nevoljeno dijete što potrebu za bliskošću maskira otrovnim strelicama.

Svi ti mladići sa metalnim pločicama i brojevima oko vrata – mnogo su manje bitni od glavnog dvojca i mnogo su više Rejmondovoj i Pitovoj podređene njihove karakterizacije. Ipak, zajedno grade moćnu sliku o ratnim drugovima u filmu bez rata. „The Long Walk“ to i jeste, ratni film u kojem rat svojim odsustvom miriše. Grozomorno svjedočanstvo o mladosti koja strada budzašto. Nešto što je mnogo više tragedija nego horor ili triler. I što je metafora ne samo o ratu, nego i o cijelom putovanju koje zovemo životom. O otporu, žilavosti, neodustajanju; o istrajavanju do posljednjeg daha; o življenju dok si živ.

Život i/li rat: odatle i ta estetika šezdesetih godina prošlog vijeka, kad je Vijetnam sijevao sa svih naslovnica američke i svjetske štampe. Odatle i promjene tona i prelazi iz egzistencijalnog i tjelesnog horora do vrlo životnih „Stand by Me“ momenata i dječaka koji se smiju, pričaju, druž se, putuju, sebe dijele sa nekim. I odatle osjećaj da su oni koji su stradali među prvim zapravo –

uboli premiju. Sve što slijedi pri kraju previše je mučno za gledanje, a teško za odvratiti pogled. Sve je takvo – osim kraja.

KOČOPERNI RIVALI

„The Long Walk“ duhom jeste adaptacija prilično vjerna originalu, ali mnoge su tu sitnice i okrenute naglavačke, od pripisivanja karakteristika jednih nekim drugim likovima, do izmijenjenih načina na koji umiru, pa čak i brojeva na njihovim metalnim pločicama. No, u finišu čeka pozamašna „krupnica“, te razrješenje koje je mnogo manje efektno od Kingovog. Nećemo ulaziti u detalje, ali recimo samo da nemamo čak ni istog pobjednika. I ne samo to, nego njegova sudbina, iako tragična, minira stoprocentnu nihilističku poruku samog Kinga.

Mnogo je manje tjeskoban kraj filma u odnosu na onaj ponuđen u romanu, a pošteno je i reći da se „The Long Walk“ i malo prije finiša otima režiserovoj kontroli. Previše tu počinje da se priča i objašnjava. Atmosfera i lica protagonista dovoljno govore, pa je šteta što je ta potreba da se sve objasni ispala mnogo jača od vjere u estetsku i glumačku moć filma.

Opet, nije čak ni razočaravajući kraj toliko grozan da bi promijenio utisak da je „The Long Walk“ film koji zavređuje gledanje u bioskopu na najvećem platnu.

U eri u kojoj vladaju kočoperni distopijski senzacionalizmi poput „Squid Game“ i „The Hunger Games“ – ova je priča osvježenje. Koliko priča o Vijetnamu i

Hemija Kupera Hofmana i Dejvida Džonsona nosi cijeli film

Džudi Grir u kratkoj, ali efektnoj roli majke

imdb.com

Zajedno mogu sve, ali samo jedan smije da pobijedi

bilo kojem ratu, toliko „The Long Walk“ može da kaže, recimo, i o **Trampu**. U kratkim crtama, film je dovoljno univerzalan da se može shvatiti i kao antiratna

metafora, ali i kao kritika kapitalizma, potrampljene Amerike i/ili duboko nestabilnog modernog svijeta s obje strane Atlantika. Više prosutih lobanja i izvrnutih

udova nećete moći da vidite u bilo kojem filmu sa kino-repertoara koji se ne tiče ratne tematike. Ali – ni više ljubavi, bliskosti i saosjećanja. „I svi umrli u istom

danu.“ Jesu, ali oslonjeni jedni na druge... Na užasavajućem maršu i u krvavoj bajci – za desetku iz drugarstva.

★★★★★

imdb.com

Mark Hamill kao ciljano karikirani Major

SPLITSVILLE

DALEKO OD ULTIMATIVNE KOMEDIJE O LJUBAVI I ROMANTIČNIM O

Troje od četvero glavnih i skoro svi sporedni likovi svedeni su na karikature. Samo Džuli može da prođe kao normalna osoba, što dovodi do toga da Dakota Džonson postane MVP samo zbog toga što ima najmanje materijala da zezne

Piše:
Marko STOJILJKOVIĆ

Sudeći prema novim trendovima koje društvo prati, došli smo do toga da se brak ili bilo kakva monogamna veza smatra prevaziđenom institucijom. Dok konzervativci i dalje insistiraju na porodici koju sačinjavaju biološki roditelji i deca, umerenjaci prihvataju svakakve tuđe izbore dok se njima ne nameću, a radikali bi razorili sve i gradili život ispočetka - o fenomenu poliamorije raspravlja se na visokom nivou. Znači, ne samo u „lajfstajl“ medijima „lajkih nota“, već i u onim ozbiljnim, čak i akademskim.

Svi oni, međutim, dolaze do sličnog, prilično „narodskog“ zaključka da je sve to suviše komplikovano da bi se izvukla samo jedna formula, pa je najbolje čemu možemo da se nadamo nekakav set instrukcija šta i kako u kom slučaju.

USPONI I PADOVİ

Nisu sadašnje generacije formalno odraslih, ali nikada zapravo sazrelih jedinki ljudskog roda prve otkrile poliamoriju. Setimo se rimskih orgija, turskih harema, plemena koja su vazda živela u poligamiji, svingerskih zabava i koječega. Samo, eto, današnje generacije imaju nameru da to nekako uredi po svom ukusu, pa se i film smatra legitimnim sredstvom.

Ipak, ni toga se nisu prvi setili – romantične komedije sa ili bez primesa „skrubola“ bavile su se notornom činjenicom da su veze same po sebi komplikovane,

a postaju još kompleksnije što je više strana u tu situaciju uključeno. Komplikacija se samo podiže ako su u priču involvirana i prijateljstva ili porodični odnosi. Setimo se, dakle, **Majka Nikolsa, Pola Mazurskog ili Vudija Alena** koji su u dobroj meri na premisi o komplikovanim vezama i odnosima među ljudima izgradili autorske poetike.

Majkl Andelo Kovino i Kajl Marvin kao glumci, producenti i koscenaristi, a Kovino i kao režiser, pokušavaju da nastave njihovim putem, ali i da ga prilagode savremenom trenutku u filmu „Splitsville“ („Raskid“) koji danas slijeće na repertoar Sinepleksa.

Kovino i Marvin ostvarili su probaj kratkim filmom „The Climb“

(2018) u kojem dva prijatelja dan pred venčanje jednog od njih (drugi je, naravno, budući kum) narušavaju odnos time što kum priznaje mladoženji da je spavao sa njegovom budućom suprugom, ali to strateški čini tokom uspona na biciklističkoj turi znajući da je fizički spremniji za beg nego njegov

Četverac u paklu
tragikomično konfuznih
ljubavnih veza

DNOSIMA U KOMPLIKOVANOM 21. VIJEKU

OBRAČUN VEZAMA

prijatelj na jurnjavu za njim. Godinu kasnije, kratkometražni film je prebačen u dugi metar, a priča proširena u hroniku prijateljstva njih dvojice sa svim svojim usponima i padovima. U novom dugometražnom filmu „Splitsville“, premijerno prikazanim na ovogodišnjem Kanu izvan konkurencije, Kovi-

no i Marvin pomeraju fokus na to kako se dvojica prijatelja traže u vezama i kroz njih snalaze u životu.

OTVORENI BRAK

Keri (Marvin) otkriva da ima problema u braku s Ešli (Adrija Arhona) u vrlo nezgodnom trenutku. Na putu za vikend-odmor kod njihovih prijatelja, ona

mu priznaje da ga već neko vreme vara i da želi razvod. On je čak i spreman da joj oprost, ali prvo mora da procesuiru nova saznanja.

Domaćini vikend-odmora u kući na obali su njegov najbolji prijatelj Pol (Kovino) i njegova supruga Džuli (**Dakota Džonson**) koji sa njim dele dve mudrosti. Prva je da razvod ne „košta mnogo“ ako u priči nisu veliki novac i deca, tj. da onda liči na običan raskid. Druga je da rešenje može biti otvoreni brak u kojem svako od supružnika ima pravo da „šara oko“, dokle god to ne ugrožava njihovu emocionalnu i spiritualnu povezanost. Misleći da je suprug vara bežeći od porodičnih obaveza pod alibijem posla, Džuli prevari Pola sa Kerijem, što rezultira Polovim ispadom besa kada za to sazna. Keri potom odlazi da spasava svoj brak tako što trpi seriju Ešliinih ljubavnika koje nakon toga „skuplja“ pretvarajući se da su mu prijatelji, ali ne može da zaboravi „iskru“ sa Džuli. Kada Pol zezne stvari na poslu i time ugrozi finansijsku budućnost porodice, Džuli i Keri počinju da žive zajedno, ali onda Pol i Ešli dolaze do shvatanja da moraju da vrate nazad svoje partnere... Ima u filmu „Splitsville“ nečeg od inicijalne definicije da ovo zapravo jeste novoholivudska romantična i „skrubol“ komedija namenjena našem vremenu. To vidimo donekle u postavci stvari i u uokvirivanju radnje u strukturu poglavlja naslovljenih po tačkama brakorazvodnih ugovora, ali i u izgledu koji je filmski, a ne televizijsko-sitkomovski. U nekoliko pametno složenih i snimljenih kadrova, gde je kamera **Adama Njuport-Bere** strateški postavljena u ugao prostorije da snima interakciju likova, „Splitsville“ čak pokazuje kvalitete poštene opservacije odnosa među ljudima modernog vremena.

NISKI UDARCI

Kovino i Marvin, međutim, ne prezaju ni od svojevrstih niskih udaraca i ubiranja lakih poena, bilo da se tu radi o prizemnom verbalnom, a ponekad i grafičkom seksualnom humoru, o skretanjima prema „slepstiku“ ili čak polumotivisanim, čisto fizičkim gegovima. Ponešto od toga je solidno izgrađeno i „naplaćeno“, kao ona sedmominitna tuča Kerija i Pola u kojem deblji kraj izvlače Polova

i Džulina kuća i akvarijum njihovog sina. No, ponešto jednostavno razbija ritam, pa tako „Splitsville“ postaje film sa svojevrstom krizom identiteta, gde ne kapiramo šta su zapravo autori hteli da postignu.

Postoje tu, međutim, i mnogo veći i ozbiljniji problemi počevši od karakterizacije likova, gde su troje od četvoro glavnih i skoro svi sporedni - karikature. Zapravo, jedino Džuli može da prođe kao normalna, staložena i prema sebi iskrena osoba, što dovodi do toga da Dakota Džonson postane MVP iz prostog razloga što ima najmanje materijala da zezne.

S druge strane, Ešli je svedena na histeriju i iritantnost koja bolje funkcioniše na papiru nego na filmu, pa je Adrija Arhona, koja je bila izvrsna kod **Ričarda Linklajtera** u filmu „Hit Man“ (2023), ovde uludo potrošena. Uz to, oba ženska lika su nedovoljno razrađena, pa zapravo deluju kao trofeji koje muški likovi moraju nekako da osvoje.

VEZANA VREĆA

Nasuprot ženama, karikature Pola i Kerija suviše su detaljno iscrtane. Pol je onaj antipatični, hvalisavi, lažljivi „japi“ muljator, užasno materijalističan, ali i svestan sopstvenih nedostataka, pa, kao, iskreno želi da se promeni i popravi. U poređenju s njim, Keri deluje simpatično, ali je zapravo derište i vezana vreća. Kovino i Marvin su glumački i stvaralački uigrani, pa je ta njihova dinamika na ekranu gledljiva čak i kada nije sasvim uverljiva.

Fokus je očito na njima dvojici, a kroz priču se provlači i tema zajedničkog muškog prijateljstva. Čak se može tvrditi da su njih dvojica primeri dva ekstrema savremene muškosti - one toksične i one kilave. Ipak, „Splitsville“ ne funkcioniše potpuno ni kao studija tih i takvih tema jer njegovi autori zapravo pokušavaju da žongliraju sa suviše tema, pritom zadržavajući taj fingirano bezobrazni, a zapravo neozbiljni i nezreli ton.

Na koncu, ta kombinacija tek donekle funkcioniše. Zbog toga „Splitsville“ ne uspeva da dobaci ni do sopstvenih uzora, ni do ambicije da postane ultimativni film o vezama za treću deceniju 21. veka.

WOMEN WEARING SHOULDER PADS

JEDINSTVENU EKVADORSKU MELODIJU

ALMODOVAR ZA LJUBITELJE STOP-ANIMACIJE

theposterdb.com

Furiozna glavna junakinja Marioneta Negosios

Piše:
Davor PAVLOVIĆ

Lijepa vijest iz užurbanog svijeta striming platformi: u trenutku kada većina serija manje-više slič jedna drugoj kao jaje jajetu, pojavila se anomalija koja prekida tu monotoniju. Riječ je o „Women Wearing Shoulders Pads“, novoj ekvadorskoj HBO Max animaciji, koja je rađena u produkciji matične kuće Rika i Mortija „Adult Swim“. Vibrantna priča podijeljena na osam desetominutnih epizoda (pogledano pet) najkraće bi se mogla opisati kao spoj ludih, nadrealnih kadrova kakve smo vidali u filmovima **Pedra Almodovara** iz osamdesetih godina sa prekrasno skockanim *stop-motion* svijetom meksičkog studija „Cinema Fantasma“ i sve to po ideji **Gonzala Kordove** („Tuca and Bertie“). Konačni rezultat je neodoljiva komedija za odrasle koja se mora svidjeti svakome ko voli priče „drugačije od drugih“.

NEUREDNI ŽIVOT

U Kvitu, u Ekvadoru, tokom osamdesetih godina, Marioneta Negosios (**Pepa Paljares**) je bogata, nemilosrdna i egoistična žena koja živi u gradu sa svojom desnom rukom Kokitom (**Gabriela Kartol**). Ona je producentkinja televizijskih reklama koje ciljaju na pretvaranje zamoraca, tj. morskih prasadi u kućne ljubimce.

Glavna junakinja ubrzo otkriva da ima novu suparnicu. Riječ je o Donji Kvispe (**Laura Torres**), izvršnoj direktorici ekvadorskog restorana „El Cuchillo“, najpoznatijeg pojelu „cuyes“ („morsko prase“), koje je, naravno, više od hrane. U ovoj seriji, morska pra-

DRAMU TEŠKO UPOREDITI SA BILO ČIME NA TELEVIZIJI

TELJE

Dok šetamo od melodrame do komedije, od sapunice do LGBTIQ+ tema, od jednog do drugog vibrantnog ženskog lika, otkrivamo fascinantni svijet u kojem muškarci uopšte nemaju glas

sad su takođe bikovi koji se koriste za borbe, a jedna od Marionetinih životinja bori se sa njima. Nakon što otkrije da Nina (**Nikol Vaskez**), kćerka njene suparnice i poznata aktivistkinja, ima ogromnog kućnog ljubimca kojeg jaše poput konja, Marioneta pokušava da je pretvori u zvijezdu. Uz sve to, kroz svoj užurbani i neuredni način života, našu glavnu junakinju proganja misteriozna figura. Popis osumnjičenih raste, dok njen ego emocionalno manipuliše ljudima...

Kada počnete da gledate, seriji „Women Wearing Shoulder Pads“ potrebno je izvjesno vrijeme da vas „odradi“. Činjenica je da zahtijeva strpljenje, te da neobičnim stilom i pričom ne uvlači gledaoce na prvu loptu. Ipak, ako ostanete sa njom, bićete zavedeni. Dok šeta od melodrame do komedije, od sapunice do LGBTIQ+ tema, od jednog do drugog vibrantnog ženskog lika, otkriva fascinantni svijet u kojem muškarci uopšte nemaju glas.

Kao što rekosmo, priča je rađena pod jakim uticajem Pedra Almodovara, što se najviše osjeća u portretu Marionete, koja je ista Pepa (**Karmen Maura**) iz filma „Women on the Verge of a Nervous Breakdown“ (1988). Kasnije otkrivamo njenu ljubavnicu Espadu Mulet (**Kerigma Flores**), toreorku koja se ne bori sa bikovima već sa divovskim zamorcima, gdje odnos između strasti ringa i električne romantične privlačnosti snažno podsjeća na film „Matador“ (1986). I da, to su samo neki od najočiglednijih primjera korišćenja Almodovarovog opusa kao izvora inspiracije.

Seriju generalno obilježavaju najikoničniji elementi poznatog re-

žisera, poput prevlasti ženskih likova, seksualnog naboja u vezama, važnosti majčinske figure, veličanja hispanskog nasljeđa... I ne, Kordova to ne krije, već naprotiv, rado ističe fascinaciju Almodovarom u intervjuima.

LATINO IDENTITET

Ova mješavina almodovarove estetike i referenci na ekvadorsku kulturu stvara jedinstvenu prezentaciju koju je teško poređiti sa bilo kojom drugom recentnom animiranom serijom, čak i onima koje je producirala kuća „Adult swim“, ovog puta kroz svoj latinoamerički brend „Adult Swim Latam“.

Ako pogledate naslove epizoda, vidjećete da kreator razigrano referiše na melodramu. Odličan primjer je peta epizoda „Ista noć kao i sinoć“. Priča o Marioneti i njenom egu odlično je secirana i uspijeva da iznenadi narativnim obrtima, dok urnebesni i energični dijalozi zdušno pomažu u tome. Naravno, u ovom animiranom svemiru, stereotipi i uobi-

čajena mjesta su svakodnevnica i bilo bi neobično zaobići ih, ali ovdje dobijaju novo, sarkastično značenje kada ih Kordova umetne u radnju.

S druge strane, svaki lik u ženskom ansamblu stoji čvrsto na nogama od samog početka, s dovoljno dimenzija da ih sve jednako obožavate. Teško je posebno izdvojiti bilo koju junakinju, jer Kordova je demonstrirao veliku vještinu u osmišljavanju cijele kombinacije i uradio istinski impresivan posao.

Kao i u svakoj telenoveli, priča prikazuje sukob dvije žene, konkretno Marionete i Donje, ali priča se vrlo brzo prebacuje i na odnose između majki i kćerki, pa se priča razgranava. Kako epizode prolaze, Kordova uspijeva da opravda logiku koja tjera likove da se ponašaju ozbiljno unutar apsurdnog i nadrealnog konteksta. To priči daje poseban ton, ciljano usmjeren na odraslu publiku, ali ipak i sa dovoljno jakom scenografijom i kreativnom slobodom

da „Women Wearing Shoulder Pads“ može da djeluje dopadljivo i interesantno i mnogo mlađoj publici.

RUČNA IZRADA

Najikoničniji aspekt serije je, naravno, njen vizuelni stil. Svaki kadar (poput ekstremnih krupnih planova likova, prikazanih s rukama i usnama u stvarnoj akciji), svaki kostim, svaki dijalog - odiše posebnim mirisom. Zasićene boje, kadriranje i pretjerani likovi stvaraju svijet u kojem groteskno i lijepo koegzistiraju u harmoniji. Ovdje estetika nije puka dekoracija, već je to jezik koji prikazuje bit Latinoamerikanaca u svojoj njegovoj bujnosti, pa čak i uključujući muziku koja prati svaku scenu. Režija sve to prati rekreirajući ekvadorski svijet slikovitim detaljima u pozadini, posebno vidljivim u pokretima tijela i manirima likova. No, cijeli vizuelni identitet posebno dobija na značaju ako znate da su sve lutke ručno izrađene, kao i zamorci koji izgledaju vrlo originalno.

U ovoj priči, u kojoj su žene uvijek u prvom planu sa svim svojim manama i vrlinama, Kordova je iskoristio jednu od prepoznatljivih karakteristika sapunice, i to kako bi dao svoj doprinos potrazi za rodnom ravnopravnošću. U atmosferi u kojoj su zabave, zabranjene romanse i tajni seksualni susreti dio svakodnevice, „Women Wearing Shoulder Pads“ oćarava svakom narednom epizodom. Ova serija je definitivno snažan kulturni hibrid, čiji autor koristi humor kako bi uhvatio važne društvene dileme i teme poput borbe za moć i borbu liberalnog američkog društva za jednakost i napredak.

Kratki format, vjeran „Adult Swim“ stilu, čini ovu seriju i brzim i lakosvarljivim proizvodom, idealnim za gledanje, ali ne ono lagano, jer se ispod lakoće krije dublja slika, kontradiktornih i nijansiranih žena u okruženju gdje se lično i političko isprepliću. Bilo bi zaista lijepo da „Women Wearing Shoulder Pads“ postane fenomen, ne samo zbog upečatljive estetike ili nadrealnih scena, već zbog sposobnosti da nasmiše sa svim svojim kontradikcijama.

★★★★★

Žene koje je vrlo lako obožavati

Morsko prase spremno za „borbu bikova“

Piše:
Stojan STAMENIĆ

SHOWGIRLS JUBILEJ VERHUVENOVE EROTSKE

STRIPTIZETA I ODMETNICA DIVLJEG ZAPADA

Pod dimom i mrakom, kraj iste šipke noćnog kluba u Los Angelesu, **Elizabet Berkli** je na **Demi Mur** naletjela. Obje na istom tragu i pred trapezom svijeta striptizete.

Bila je jesen 1994; našle su se na istoj raskrsnici života. Za jednu ta šipka biće put do visina najplaćenije zvijezde Holivuda. Za drugu - vještija lomača.

Oprilike godinu kasnije, poslije premijere erotske drame „Showgirls“ (1995) **Polu Verhuvana**, Elizabet je stala pred novinara koji je intervju započeo ovako: „Recite mi, kakav je osjećaj biti potpuni promašaj i propast?“

LOMAČA U VEGASU

Film kaže ovako: vrlo zgodna i karakterno još kočopernija plavuša, sama na svijetu, stiže u Las Vegas. U grad gdje se jako rijetko stigne daleko, a još rjeđe dogodi da neko suštinski uspije. Možda jedan odstoj, eto.

E, tu će nju neki mnogo bogatiji muškarci i žene probati da iskoriste, instrumentalizuju, liše svega ljudskog. I sve će ih na kraju,

kroz pretjeranu igru od naivnog kempa, ona preveslati i pronaći izlaz iz lavirinta Las Vegasa. Zar stvarno zvuči tako i toliko loše?

Agent ju je više puta i mimo svog interesa od te uloge odvrćao. A Elizabet Berkli željela je samo „Showgirls“. Scenarija se dokopala mnogo prije početka kastinga; o svom je trošku putovala do Los Angelesa, pa do Njujorka i Vegasa...

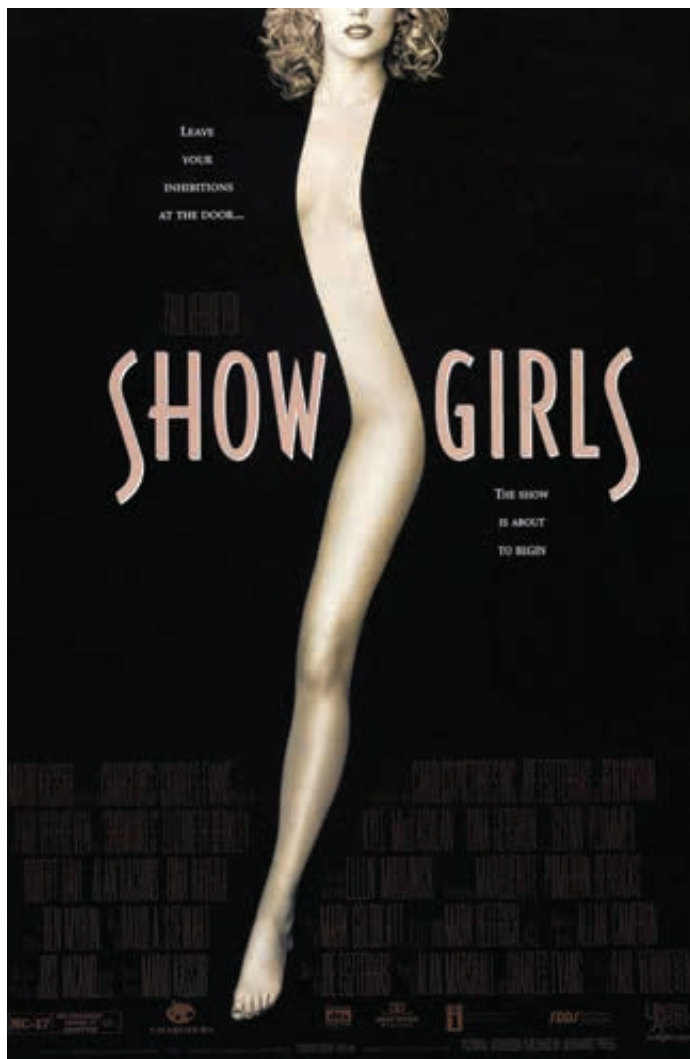
Zamislite, ona cura, plavušica iz serije „Zvono kao spas“ („Saved by the Bell“), da glumi striptizetu. A Elizabet je samo znala da sa tom junakinjom ima neku ludu konekciju. Kada je prvi put stala ispred producenta **Čarlsa Evansa** predstavila se: „Ja sam Nomi“. Koji dan kasnije, Verhuvana mu je rekao: „Zaustavi potragu. Niko Nomi ne može odglumiti kao ona“.

Filmski fijasko devedesetih: od 21. septembra 1995. godine kada je „Showgirls“ sletio u bioskope - bio je totalna, rijetko viđena propast. Prvo, kada je zarada u pitanju, stvarno niko nije želio to da vidi. I to je bio tek početak. Onda su se, u tim jesenjim sedmicama, na film ostrvili filmski kritičari. Grubo, izopačeno, pretjerano, dosadno, govorili su jedni. Čisti kemp, govorili su drugi. Nimalo seksi, nimalo atraktivno u toj golotinji, dodavali su. Jedna žena za Elizabet je napisala - da bi i Barbika to možda bolje odglumila. Ukratko, imali su žrtvu za filmsku lomaču.

Ta igračka, o šipke noći moderne Amerike razapeta, nije ništa više od robinje američkog optimizma. Ona ipak vjeruje u neki iščašeni uspjeh i lično ostvarenje, u svijetu u kojem uspije samo jedan odstoj

A šta je sve Elizabet činila za tu ulogu... Mislite da je lako biti striptizeta elitnih klubova u Vegasu? Cijelih 12 sedmica intenzivnih, višecasovnih treninga sa koreografkinjom **Margerit Deriks**. Pa onda četiri i po mjeseca snimanja, a to je značilo plesati pred kamerama svaki dan, i do 16 sati, sedam dana sedmično. Bez dublerke.

I sve je to bilo za Verhuvana, za njegovu viziju, za njegovu slavu mračnjačke erotike prethodno potpisanu sa **Šeron Stoun** u „Niskim strastima“ („Basic Instinct“, 1992). I sve je pošlo po zlu. U taj Vegas, u tu istinsku prijestonicu kulture i duha Amerike sa početka devedesetih, štogod to značilo - stoperka Nomi stiže onako poslovično ljuta. Ma,

Prvi mejnstrim film koji je dobio oznaku „NC-17“

DRAME KOJA JE UNIŠTILA KARIJERU ELIZABET BERKLI

Elizabeth Berkli, opsjednuta i potpuno predana ulozi Nomi

naelektrisano ljuta. To je njena jedina odbrana u ovom svijetu. Ples i petlja. Kamiondžiji koji je tu pokupi sasvim lagano prebaci radio-stanicu: „Ne volim **Garta Bruksa**“. I odmah znate da je naoštrena da se bori. Taj kamiondžija će prvo da joj uvali žvaku da zna nekog ko bi mogao da joj završi neki posao. Da bi je onda samo odžepario. Nije ni stigla u Vegas, a već je žrtva.

SCENA SILOVANJA

E, tek onda Nomi nalijeće na jednu striptizetu koja će joj otvoriti neka bitna vrata. Pa na ludi par bogatuna koje glume **Kajl Maklaklan** i **Đina Geršon**. Oboje će je, na svoj način, iskoristiti; oboje željeti i da je, u toj iščašenoj erotici, ponize i sa njom pod obrišu, i ne sanjajući sa kakvom zvjerkom imaju posla.

A šta s onom pričom kritičara da film nije seksi i erotičan? Naravno da se tiče scena seksa. E, tu je Elizabeth Berkli, sasvim ciljana - akrobatski pretjerana. To u bazenu i na svakakvim još mjestima - to je maltene njena striptiz tačka. Bijesna i silna - skoro kao obračun, revolveraški duel modernog Divljeg zapada... Jasno vam je već, šta je Verhuven želio da kaže?

Elizabeth Berkli, ta striptizeta o sve šipke noći moderne Amerike razapeta, opet i na kraju krajeva nije ništa više od robinje američkog optimizma. Ona ipak vjeruje u neki iščašeni uspjeh i lično ostvarenje u svijetu u kojem samo jedan odsto uspije. I koja je, ispod površine i hladnog znoja na uzavreloj koži - ipak i mnogo ciničnija i manipulativnija na svom putu ostvarenja nego što bi to iko pomislio.

Tri decenije nakon premijere samo možemo reći - da je ona, takva, bliža stvarnoj osobi nego što bi to iko na prvu loptu pomislio... Ali šta to vrijedi kada su joj karijeru ekspresno zakopali onom pričom, da bi i svučena Barbika bolje odglumila?

E da, „Showgirls“ je bio i prvi mejnstrim film, prikazan u hiljadama američkih bioskopa, s oznakom „NC-17“. Sadržaj samo za odrasle, nikako za maloljetnike. Ne toliko zbog ekscesivne golotinje, koliko zbog jedne scene silovanja. I to je za Verhuvena bila spremna da odglumi.

Nakon premijere ništa joj nije bilo jasno; filmski svijet je upirao prstom u nju - a Elizabeth je radila samo ono što je, erotikom već proslavljeni režiser, od nje tražio! I niko je tada iz produkcije

nije zaštitio. U filmskoj industriji ostavljena je na leđini zbog nečega za šta je radila žestoko i strogo prateći instrukcije. Džaba je bilo i to što se i Verhuven javno oglasio: „Pustite je, ako ima krivice, krivica je moja. Sve te zamisli šta ona treba da čini bile su moje“.

Naravno, javnost ga je doživjela kao džentlmena, a nju kao netalesnog kućku. Izgubila je ugovor agencijske kuće; jedva je dobila novi. Dotakla je dno, a karijeru polako spašavala komedijom „Klub prvih žena“ („The First Wives Club“, **Hju Vilson**, 1996)... I tu je, ironijo Holivuda, morala da glumi nečiju ljubavnicu.

ZLA TIGRICA

I opet, nakon 30 godina, samo možemo da govorimo sa naknadnom pameću kako Verhuvenov film tada nijesu željeli da „pročitaju“. Niko tu nije vidio jedno nedozrelo dijete zarobljeno u tijelu elitne striptizete. Niti svijet u kojem - za one koji se pitaju i koji plaćaju - seks sam po sebi nije seksi, ali očaj i pokora jesu.

Onaj, koji definitivno ni na filmskom setu to nije mogao da „prokljuvi“, bio je Kajl Maklaklan, veliki **Linčov** glumac, kod Verhuvena ipak u jednoj od najlošijoj rola karijere. E, on je tu lutak

kojeg bi i obična lutka mogla da zamijeni.

Đina Geršon ipak je suštinski jedina koja do samog kraja i do kosti sve to zna i shvata. E, ona igra nekog ko u malom prstu vrti sva pravila Vegasa. I ona je tu zla tigrica koja u svakom momentu može kandžom da rastavi lovinu. Zato je, na samom kraju, poljubac Đine i Elizabeth više nego simboličan, poput teatralnog predavanja trona za onu koja konačno shvata svoju ulogu u ovom svijetu. I koja je napokon komotna u tom zmijskom tijelu i toj ledlenoj koži.

O svim tim pjesmama i plesovima (a najbolji ide uz mnogo opaku stvar **Dejvida Bouvija**!) iz „Showgirls“ sada možemo govoriti kao o ritmovima i klinčevima naših ambicija i života. I tako bi samo pravdali sebe i prali ruke od one mržnje i raspeća karijere, koje je Holivud prije tri decenije spremio za Elizabeth Berkli.

Stvarni svijet za nju je pakovao ulogu mnogo strašniju od one koju su joj u filmu željeli Đina Geršon i Kajl Maklaklan. Jer kako da film poput „Showgirls“ uspije u vremenu u kojem je suštinski i moderni odmetnik Divljeg zapada - jedna striptizeta?

PET I PO DECENIJA OD SMRTI ROKENROL BOŽANSTVA DŽIMIJA HEN

FORENZIKA SMRTI GITARSKOG KRALJEVI

Pjesma „Priča života“ napisana je u zoru tog 18. septembra, bile su to posljednje Hendriksove riječi za koje će svijet čuti

Piše:
Stojan STAMENIĆ

Prijatelj **Erik Bardon** našao se na Noting Hilu malo prije ambulate i policije; to što je u panici po stanu tražio drogu značilo je samo da je već znao da je **Hendriks** mrtav. Sve što je želio tog jutra bilo je da skloni bilo šta što bi moglo da baci ljagu na Džimijevo ime. Pronašao je jednu ispisanu cedulju.

Priča života brža je od treptaja oka. Priča o ljubavi naprosto: zdravo, doviđenja. Do sljedećeg viđenja.

• • •

Bardon se već oko podneva našao pred novinarima. „Priča života“ napisana je u zoru tog 18. septembra 1970; bile su to posljednje Hendriksove riječi za koje će svijet čuti. Erik je mislio da se tu radilo o posljednjoj poruci samoubice; o smrti svog druga tada je govorio kao o suicidu. Mnogo puta, unazad 55 godina, govorio je da je tog jutra pogriješio; da je ta pjesma mnogo više. Njemačka klizačica **Monika Daneman** posljednja je Džimija vidjela živog; decenijama je, do prerane smrti 1996, tvrdila da je ta pjesma njoj posvećena. „Rekao mi je da želi da pjesmu zadržim za sebe i da nikad ne zaboravim šta je tu napisano. Rekao mi je da je ta pjesma o nama, o njemu i meni“. Sve što je o Hendriksu i tom danu u medijima i policijskim izvještajima rekla Monika - tek jedna

od Džimijevih djevojaka tog njegovog posljednjeg ljeta - užasno je nedosljedno. Panika, ljubomora, krivica. Slabo je ko Moniku tih dana, ali i svih narednih decenija uzimao ozbiljno.

Takav je svijet sada, a takav je bio i prije 55 godina: o Hendriksovoj smrti govori se kroz blato od nepobitnih dokaza. Udavio se u sopstvenoj povrački. Popio 18 puta veću dozu tableta za spavanje od propisane. Imao je 27 godina, a već je sebi ozbiljno zdravlje narušio. Suicid? Možda, nema jasnih dokaza. Nesretni splet okolnosti? Možda, nema jasnih dokaza.

Oko dva popodne, „BBC Radio 1“ ovako je počeo redovni informativni program: „Džimi Hendriks, jedan od najoriginalnijih i najtalentovanijih rok muzičara, preminuo je jutros“. Istog dana na drugom kraju Atlantika, u izdanju Njujork Tajmsa, uokviren je ovako: „Genijalni tamnoputi muzičar, gitarista, pjevač i autor briljantno dramatične sile od muzike. Govorio je i izražavao se najsilnijim pokretima, potezima i riječima koje je mogao izmaštati i stvoriti“. Bio je 18. septembar 1974; na London se spuštalo veče... I svijet se kotrljao dalje.

• • •

Posljednji intervju. Sedmicu ranije, u londonskom hotelu Kamberland, novinar „Rekord mirora“ **Kit Altam** nije, naravno, bio ni svjestan kakvu težinu će ti redovi imati. „Osjećaš li pritisak, da treba

Džimi Hendriks sa gitarom koju je zvao „Crna ljepotica“

da dokazuješ da si Gitarski kralj?“ „Ne, nikad ne puštam da me takve stvari dotiču. Jer, znaš... Kada bi ljudi pustili da im se takve stvari vrzmaju po mislima, onda sigurno ništa ne bi uspjeli da stvore. Gitarski kralj...? Vau, pa meni to zvuči malo previše“.

„Smatraš li sebe ocem psihodelije u muzici?“

Tu se već Džimi nasmijao. „Smatram da imam pristup ludog naučnika. Ne smatram da sam pronalazač rok psihodelije, već samo da sebi postavljam mnogo

dobrih pitanja“.

Bio je to jedan od rijetkih osmiheja tih dana. Uoči smrti, Hendriks se sa dvije parnice suočio. Jedna se ticala bivše djevojke koja je tražila novac za podizanje djeteta za koje je tvrdila da je Hendriksovo. Druga, naravno, para od ugovora za prodaju ploča u Britaniji.

Takođe, želio je tih dana da što prije škartira menadžera **Majkla Džefrija**. Tada nijesu znali za ono što mi sada zovemo „burnout“ - sindrom izgaranja. A Dži-

DRIKSA

ĆA

mi je prosto osjećao da je umoran, istrošen od rada, koncerata, pojavljivanja. Da je hronično nenaspavan, da ga nesanica stiska za vrat, da neka jaka prehlada nikako ne prolazi...

...i da ga gomila ljudi stiska za vrat, da očekuju, da žele, da preklinju. Tako bi se, u forenzičkom mozaiku posljednje sedmice, mogla i morala naći i svjedočenja gomile onih koji su od rokenrol superstara željeli nešto za sebe.

„Kada stvari postanu teške, na-prosto budi helijum - najlakši element koji postoji.“ Tako je govorio Džimi, ali kako to postići kada sa svih strana stiska gravitacija nekih elemenata na rubu radijacije?

• • •

U policijskom izvještaju mogla bi se naći i **Devon Vilson**: dan nakon onog intervjua, 12. septembra, bivša djevojka nazvala je Hendriksa i žesće izljubomorisala preko telefona kada je čula da je viđen sa drugom (trećom! I tek smo krenuli da ih nabrajamo...) ženom. A **Kirsten Nefer** je u krevetu čula kako Džimi kraj telefonske slušalice samo izgovara: „Devon, makni mi se sa grbače“. Potom je, dan kasnije, Nefer na Džimov nagovor tražila slobodan dan kod šefa - Džejsa Bonda lično - glumca **Džordža Lezenbija**. „Ovo sada što radiš, to se zove jebena grupi“ - rekao joj je Lezenbi, da bi joj Hendriks samo poručio da nikad, nikad više ne progovori riječ sa takvim čovjekom. Odgovorila mu je da svijet nije tako jednostavan, da voli taj posao - i otišla narednog jutra.

Septembar 14. bio je londonski dan za razgovore o planovima za nastavak karijere sa producentom **Alanom Daglasom**. Dan kasnije, nakon što ga je ispratio na let za Njujork, sreo se sa najbližom prijateljicom **Šeron Lorens**. Prema njenim riječima, govorio joj je o umoru i „gomili takozvanih prijatelja“... „Ne mogu ni da spavam više... Kako da pišem pjesme kad me nesanica ubija?“ Nikad ga nije vidjela tako ranjivog.

Naveče 15. septembra onaj **Erik Bardon**, drug i nekadašnji član benda The Animals, nije dozvolio da, vidno „poklopljen“ sedativima, Džimi izađe na binu jednog londonskog kluba. „Dođi noć kasnije.“ I stvarno se 16. pojavio u boljem stanju. Svirao je u džez klub „Roni Skots“, tako da je publiku nosila isključivo radost. To, kako je tužno i skoro letargično, nikad tako polako svirao „Tobacco Road“ i „Mother Earth“ - nijesu primijetili. Sa gitarom posljednji put.

• • •

Veći dio 17. septembra proveo je sa Monikom Daneman. Ujutru je napravila one čuvene Džimove fotografije sa crnim „stratokasterom“. Bila mu je najdraža gitara, zvao ju je Blek Bjuti. Crna ljepotica. U tri popodne podigli su malo novca iz banke; na Kensington marketu dao je autogram jednom dječaku,

Monika Daneman, posljednja koja ga je vidjela živog

Jedna od posljednjih fotografija prije smrti 17. septembra 1970.

kupio kožnu jaknu, naletio na još jednu bivšu curu **Kati Ečingam**... Pozvao ju je da se svi zajedno vide u osam uveče; to što nije došla Kati je opisivala kao „odluku zbog koje će žaliti cijelog života“.

U Čelziju se zaustavio da kupi malo papira, na kom će iste noći pisati onu „Priču života“. Svoje posljednje stihove, u svojoj posljednjoj noći. Nakratko se vratio u hotel da pozove advokata; tražio je način da raskine ugovor sa menadžerom...

Predveče, na poziv bogatunskog sina **Filipa Harvija**, Monika i Džimi pili su čaj i pušili hašiš. Tu mu je već i ona izljubomorisala - jer je poklonio previše pažnje nekim curicama u Harvijevom društvu. Pa su se oko deset uveče, kada je ona izjurila iz tog stana, na ulici posvađali. „Jebena svinjo“, rekla

mu je koji sat prije nego što će joj, navodno, posvetiti one posljednje stihove. Kada su stigli njegovoj kući izvinjavao joj se, zajedno su popili bocu vina... I tada je, malo prije ponoći, nastala „Priča života“. Daleko od toga da je bio kraj noći: oko 15 do dva našli su se na žurci **Pita Kamerona**; domaćinu se Džimi požalio na probleme sa menadžerima, malo je, uzeo vjerovatno i kobnu tabletu amfetamina. Monika Daneman se i tu stigla posvađati. Čak su je i neki gosti molili da prosto ode. I oko tri su se konačno uputili kući.

Oko četiri mu je, navodno, ona uskratila pilule za spavanje, koje će on ipak uzeti nakon što ona usni. Probudila se, kaže, oko 10, izašla da trguje. Oko 11 već nije mogla Džimija probuditi. Navodno, tada je još disao. Hitnu pomoć zvala je u 11:18; stigla je u 11:27 sati.

• • •

U policijskom izvještaju, recimo, piše i da je Monika bila u ambulantomnim kolima na putu do bolnice. Bolničari su to demantovali; kada su došli, stan je bio širom otvoren. I Džimi samo tu, nepomičan, lica u već sasušenoj povrački, i...

Erik Bardon banuo je tu, na Noting Hilu, nedugo prije ambulate i policije. Uspio je da skloni malo one pronađene droge na vrijeme. I našao je onu ispisanu cedulju. *Priča o životu kraća je od treptaja oka. Priča o ljubavi, naprosto - zdravo, doviđenja. Mnogo godina kasnije, višemjesečna istraga Skotland Jarda nije donijela opipljive nove rezultate. Javnosti su kazali: previše je vremena prošlo. Do sljedećeg viđenja.* ■

Piše:
Stojan STAMENIĆ

KO JE ŠKOTSKI PLEMIĆ, OBAVJEŠTAJAC I CRNOGORSKI RATNI

GARDA ZA DŽEJMA

Džejms Bond bi rekao: „Kada bih se ponovo rodio, porodila bih se u Škotskoj, birao bih da to bude u Crnoj Gori“. I to sve spram mjeseci i ratnog iskustva, na misiji daleko iza neprijateljskih linija... Ništa fikcija - stvaran život. Ne vjerujete?

...

Mnogo se ljudi sakrilo u Džejsu Bondu i mnogo je onih koji su **Jana Fleminga** inspirisali da zaokruži sve ono što znači „007“. Pa je u taj špijunski kôd stao, recimo, i Janov stariji brat **Piter**, ratni ekspert za obavještajne igre, na misijama u Grčkoj i Norveškoj tokom okupacije u Drugom svjetskom ratu... Proslavljen time što je, jednom u Delhiju, uspio da nasamari i komandanata japanske imperijalne vojske.

Među njima je i **Dvejn Hadson**: Britanac iz Kenta, muž proslavljene ruske balerine **Ade** koja je izbjegla u Jugoslaviju, predratni inženjer rudarstva u Srbiji, jedan od posljednjih obavještajaca koji je krajem 1941. ubjeđivao četnike i partizane da sarađuju.

Naravno, tu je i **Duško Popov** - trostruki agent, famozno kodno ime „Trickl“ britanske MI6 službe. Ona čuvena partija karata u filmu „Casino Royale“ (2006) sa **Danijelom Krejgom**, **Evom Grin** i **Madsom Mikel-senom**, izvučena je iz jedne od njegovih špijunskih epizoda u portugalskom Estorilu. Toliku ludost Jan Fleming sigurno nije mogao izmisliti.

I još: Džejms Bond je i Kanađanin **Vilijam Stivenson** koji je četrdesetih obučavao najbolje Čerčilove ratne špijune; i arktički istraživač **Sendi Glen**; i vođa pariske misije MI6 **Bifi Danderdejl** - plejboj sa ključnom rolom u dešifrovanju „enigma“ koda. E, da, tu je i još jedan plejboj: Dominikanac **Porfirio Rubioza**, diplomata, džet-set zvijezda, šampion auto-trka. Svi su u Bondu stali i samo takav u cjelini mogao je biti „007“, a jednom od tih Bondova bila je bitna Crna Gora. Uz to, bio je vitez Ujedinjenog Kraljevstva, svjedok partizanske golgote, komandos, inkognito obavještajac...

total-croatia.news.com

Ficroj Maklejn sa Josipom Brozom Titom

Ficroj Maklejn bio je Čerčilov čovjek od povjerenja. Zadužio ga je da tajno otputuje u okupiranu Jugoslaviju. Njegova misija bila je toliko duga i delikatna da je potom, spram ličnih kontakata, napisao nekoliko biografija i knjiga o Titu

Ser **Ficroj Maklejn** ime je koje biste i na prvu loptu, bez greške, vezali za gorštačke vrleti Škotske. To je i njegovo porijeklo; ipak, rođen je i odrastao u Kairu. Već egzotika, za sina sitnog plemića iz klana Maklejn - s ostrva Mul, tamo u škotskim Hebridima. Jedan pogled na dvorac Duart, porodični ponos u Škotskoj, dovoljan je da vam postane jasno kakva je to fela.

Porijeklo mu je pomoglo da gradi diplomatsku karijeru; od sredine tridesetih mladić je radio u britanskom poslanstvu u Parizu. Mislite da mu je to bilo dovoljno? Lično je, mimo svake logike i komocije, 1937. tražio transfer u Moskvu! U periodu najstrašnijih **Staljinovih** pogroma neistomišljenika i doskorašnjih saradnika. E, tamo je puto-

vao najčešće inkognito vozom (jer, bože moj - šta ima jedan diplomata da radi van Moskve), učio o narodima Srednje Azije, režimu, Staljinu... I uspio da sačuva glavu.

Opet, ni to nije bilo dovoljno. Na početku Drugog svjetskog rata odrekao se diplomatske službe - da bi pošao u vojsku! U Sjevernoj Africi 1942. istakao se u vojnom vazduhoplovstvu, ali i razvio posebnu tehniku za nastupanje velikih vojnih motorizovanih grupa po pješćanim dinama. E, od tada iz Kaira počinje da izvještava **Vinstona Čerčila** lično.

...

Maklejnov put do Jugoslavije biće dug - i slavan. Sa jednom jedinicom svojih škotskih gor-

štaka na misiji u Persiji - uspio je da kidnapuje generala **Zahedija**, komandanta Persijanaca kod Ishafana. I još da ga prebaci avionom u Palestinu, tada pod britanskom komandom. Incident je bio toliko važan i dalekosežan da je **Adolf Hitler** naprečac odustao od svih misija i planova u vezi sa Persijom! E, taj Ficroj Maklejn bio je Čerčilov čovjek od najvećeg povjerenja. Zadužio ga je 1943. da tajno otputuje u okupiranu Jugoslaviju. Njegova misija bila je toliko duga i delikatna da je potom, spram ličnih kontakata, napisao nekoliko biografija i knjiga o **Titu**.

Daleko od toga da je taj odnos bio lak: Ficroj je bio plemićki sin; sa druge strane stajali su komunisti, a on se do tada nagledao, šta je Staljinov komunistički režim radio sa neistomišljenicima. Ovo mu je bila misija - zapisao je konkretne i jednostavne Čerčilove riječi. „Ne interesuje te ko će i kako vladati u Jugoslaviji nakon rata. Šaljem te da utvrdiš ko tamo ubija više Njemaca i ko je najviše spreman da se žrtvuje za

DRUG KOJI JE INSPIRISAO JANA FLEMINGA

SA BONDA

borbu protiv nacista“. Praktično, Ficroj je bio taj zbog čijih je izvještaja Čerčil odlučio da sve više oružja šalje partizanima - a sve manje četnicima!

I odnos sa Titom se mjesecima popravljao, i to uvijek u zbjegu ili borbi protiv njemačkih ofanziva. Do 1944. i momenta kada je uspostavljeno apsolutno povjerenje. I kada je britanski špijun Titu praktično „nacrtao“ septembarsku ofanzivu koja je značila veliki proboj partizanskih snaga u Srbiju. Što je i prethodilo sovjetskom ulasku na prostor Jugoslavije na jesen, i...

Naravno, stigla su i priznanja: od britanske viteške titule „ser“, preko sovjetskog Ordena Kutuzova (zbog kog je, u tek oslobođenom Beogradu, imao posebno poštovanje sovjetskih oficira), francuskog „ratnog krsta“, jugoslovenske „partizanske zvijezde“... I taj Maklejn, poslanik konzervativaca u britanskom parlamentu u čak pet mandata, u Titovoj zemlji dobio je i dozvolu da kupi kuću nakon rata. Ljeta je provodio na Korčuli, prepoznat je kao jedan od najvećih jugoslovenskih prijatelja. I u penziji pisao opširno i strasno - o Titu, ratu, misijama, škotskoj istoriji, porodici.

U njegovoj velikoj porodičnoj biblioteci na Korčuli bila je, ni malo slučajno, i kolekcija prvih izdanja Flemingovih romana o Džejsmu Bondu. Prodana je na aukciji 2008, 12 godina nakon njegove smrti, za više od 30.000 eura.

• • •

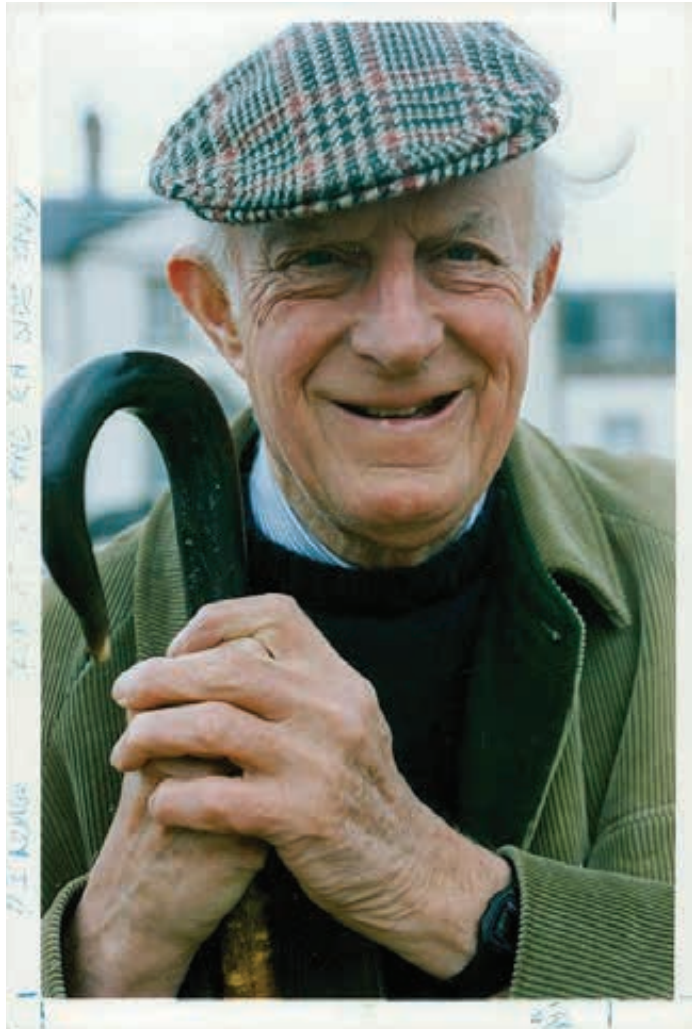
I odakle crnogorska konekcija? U „Ilustrovanoj biografiji predsjednika Tita“, godinu prije Brozove smrti, ser Ficroj pisao je da je partizanski lider smatrao da mu je britanski obavještajac neprocjenjivo bitan. Pa je odredio posebnu grupu crnogorskih vojnika, poput lične garde, da ga štite i brane.

Pa odatle, tokom brojnih jugoslovenskih posjeta, i ta jedna od brojnih izjava koje se tiču Crne Gore. „Ako bih se ponovo rodio, birao bih da, pored moje Škotske, to bude u Crnoj Gori. Da živim u Škotskoj ili Crnoj Gori. I da me u najtežim momentima života brane Crnogorci“.

Mislite da je sve to pompezno i previše kurtoazno od jednog britanskog diplomate? Spram životnog, ratnog i špijunskog iskustva, od Kaira, dvorca na ostrvu Hebrida, Persije i kazahstanskih stepa, do Titovih bunkera i ofanziva jednog gorštačkog plemića čiji je život ugrađen u veliku priču o Džejsmu Bondu - bio je dio ratne i obavještajne istine.

Maklejinovom zaslugom svijet je saznao šta se u Jugoslaviji zaista dešava. I ko je tu vrijedan Čerčilove i savezničke podrške.

■ Škotski plemić fotografisan osamdesetih

amazon.com

Vješti obavještajac u društvu britanskog princa, sada kralja Čarlsa

SABRINA CARPENTER

MAN'S BEST FRIEND

Seks kao otkačena i prilično banalna avantura. Zategnuta tijela nekih praznoglavaca. Pa neki životni neostvarenjaci koji su, eto, pakleno dobri u krevetu... Sve to i još mnogo sočne lascivnosti pakuje na album „Man's Best Friend“ **Sabrina Carpenter**, prodavačica laganih fan-
tazija i omiljena lajavica moderne pop muzike.

Tek sa šestim albumom „Short n'Sweet“ (2024) lansirala se u zvjezdanu stratosferu; tek prošle godine muzički svijet shvatio je u kojoj mjeri mu je potrebna ovakva, moderna **Doli Parton**. Iz ove perspektive, djeluje savršeno logično što tu seksi šećerlemu nosi skelet i vezivno tkivo od kantri popa, diska i r'n'b muzike... Uz osjećaj, da koliko god kao fol banalna bila - Sabrina promi-

šljeno bira estetiku i uzore. Iza te pop jednostavnosti ipak je mnogo planiranja - samo takva Sabrina mogla je da postane fenomen.

Problem? Pa, čuvanje tog planetarnog statusa. Ne zavisi to samo od ideja, seksi parola i formi. Sabrina Karpen-

ter bavi se pop muzikom, a to je arena u kojoj je vraški teško ostati relevantan. Njen novi album to dokazuje; nakon njega plavojka iz Pensilvanije ostaće relevantna, ali će njena kometa polako početi da pada na muzičkom nebu.

Teško je govoriti o ploči kao o koherentnoj cjelini; nije to Sabrini ni bio cilj dok je reciklirala stare teme i igrala na kartu „cure koja mnogo voli da priča o seksu“. I onda ostaje seciranje ili guštanje pjesama, redom. I to je u pop muzici sasvim u redu.

Srećom, album ima šta da spasi: „House Tour“ je brat-bratu njena do sada najbolja pjesma, raspištoljen *power-pop* sa vrlo osjetnim ukusom osamdesetih, ljetnja zaraza od koje ćete se teško odbraniti. „Nobody's Son“ kao da je izašla ispod šinjela laganijeg solo repertoara **Pola Makartnija**, dok „Don't Worry I'll Make You Worry“ grabi čak i ka *shoegaze* žanrovskim skretanjima! Te pjesme mnogo su bolje od praznikavih singlova „Manchild“ i „Tears“, jeftinih mamca za publiku prethodne ploče. Sveukupno: „Man's Best Friend“ je radosni seksi eskapizam koji, eto, i dalje radi. Nešto kao smartfon čija nova verzija barem garantuje dobru prodaju.

S. S.

amazon.com

HAYLEY WILLIAMS

EGO DEATH AT A BACHELORETTE PARTY

Svi solo projekti koje je **Hejli Viljams**, pjevačica benda Paramore, stvarala do nove ploče „Ego Death at a Bachelorette Party“, sada djeluju kao uigravanje. Kao trening za šampionski nastup isporučen tek sada.

Kako je samo bljesnula prije dvije godine na posljednjem Paramore albumu, Gremijem nagrađenom „This is Why“. Sav taj diskretni a vrlo ciljano politični post-pank sada je skrajnut. Hejli je pred nama - melanholična, tužna i sama. I želi da se sa tim suoči i da to kanališe. Kako je samo dobar posao uradila na „Ego Death“.

Sa čim se sve najvoljenija kćerka Misipija sada hvata u klinč: prvo sa depresijom, pa sa nedozrelim i gorko-kiselim romansama, pa sa nedorečenom željom za pripadanjem i samoćom. Kroz to minsko polje, ključna rok frontmenka našeg vremena kreće se vrlo dostojanstveno. „Glum“ je sjajan primer: pjesma koju, kao da neče, iznese sasvim djetinjim, skoro bebičim glasom... A koje se ne bi, na primjer, ni **Beck** na vrhuncu karijere postidio.

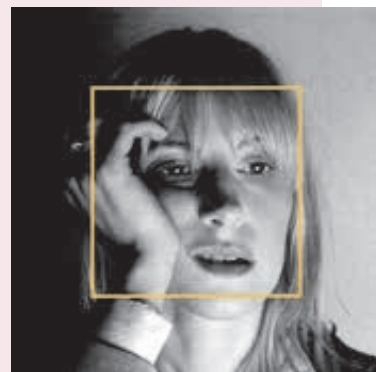
Lako je shvatiti da Hejli ciljano piše o konkretnim osobama iz privatnog života i da, ne pominjući imena, ovdje sa njima komunicira. Žali, flertuje, grli, prašta, traži ko zna koji novi početak...

U „Brotherly Hate“ sasvim je jasno da pjeva o braći **Faro** iz svog benda, kao i da je „Hard“ - cijeli atlas razvoda i propalog braka sa basistom **Čadom Gilbertom**.

E sad, sve je to uvertira za momente poput „Disappearing Man“, a „wild hair and stare that could melt stone“ je vjerovatno posveta gitaristi i (po mnogima) novom partneru **Tejloru Jorku**... Ali, sveukupno, sve te priče su i nebitne - jer ovo je sve samo i isključivo Hejli. Naročito onada kada sasvim efektno u „True Believer“ secira odrastanje u konzervativnoj hrišćanskoj zajednici...

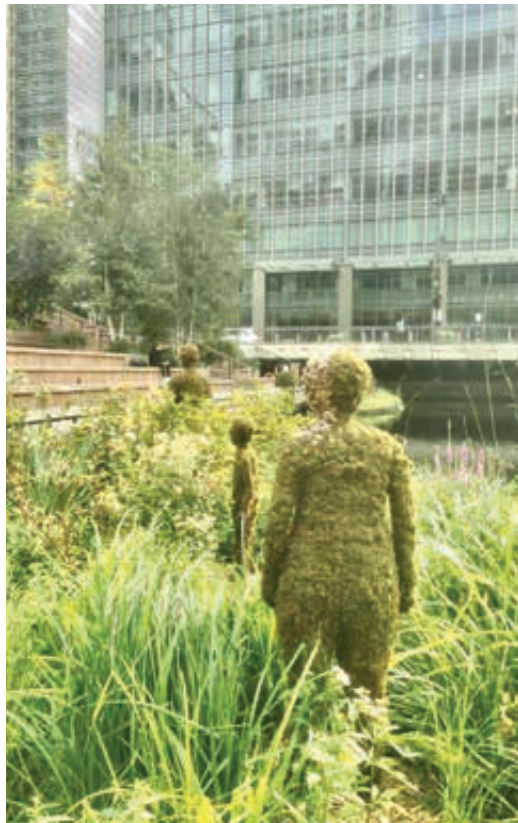
Čak i kada je najviše u garažnom pank maniru, kao u ranoj fazi benda Paramore, Hejli čuva topao, nježan optimizam, osmijeh kao lak zagrljaj. Na ploči „Ego Death“, to je sila i energija koja isijava jače nego ikada.

S. S.

amazon.com

URBANA OAZA

Djelić megapopularne instalacije „Nature Rising“

Simboličan doprinos važnoj debati o ekosistemu

Jednostavno i moćno o snažnoj vezi ljudi i prirode

Finansijski kutak „Canary Wharf“ transformisan je u vodeni vrt sa plutajućim zelenim površinama, umjetničkim instalacijama i stazama za šetnju

Mjesto na kojem se vrte sve pare svijeta – tako Londonci kroz šalu nazivaju „Canary Wharf“. Taj dio grada, odsječen od unutrašnje zone, zbog visokih i vrlo brojnih staklenih zgrada vrlo često podsjeća na kutke nekih drugih svjetskih metropola. Kako bi pobijedili taj za London neuobičajen imidž, vlasnici biznisa na datoj lokaciji sproveli su kratku anketu među zaposlenima u cilju da „uljepšaju“ finansijski kutak.

Istraživanja su pokazala da zaposleni žele više zelenih površina, te da misle da bi im pomogle da pobijede stres, povećaju produktivnost i ojačaju društvenu povezanost, pored uobičajenog razloga za poboljšanje kvaliteta vazduha. Tako je preko noći komercijalizovani „Canary Wharf“ svijet postao urbana oaza zahvaljujući saradnji s „Eden“, botaničkim kompleksom koji su Englezi 2001. godine postavili na prostoru bivšeg rudnika u prelijepom Kornvolu.

„Canary Wharf“ transformisan je u vodeni vrt sa plutajućim zelenim površinama, umjetničkim instalacijama i stazama za šetnju. Našlo se tu mnogo interesantnih komada, ali socijalne mreže preplavljene su većinom fotografijama instalacije „Nature Rising“ koja uključuje više od 20 živih figura izrađenih od cvjetajućeg grmlja – i simbolizuje snažnu vezu između ljudi i prirode.

Figure raspoređene oko kanala doprinose konstantnoj debati o biodiverzitetu i klimatskim promjenama, ali su i odgovor na pitanje kako bi metropole mogle da riješe problem betonizacije, stvarajući mjesta na kojima priroda i ljudi mogu zajedno da napreduju.

Tekst i foto: Leila MURSELJEVIĆ

ZVONILO JE, DODITE PO MENE 😊

Za sigurnost najmlađih – dječji pametni
satovi na super popustu!

myFirst
Fone R1s
rata+pretplata
6€
MJESEČNO!

myFirst
Fone S3
rata+pretplata
5,5€
MJESEČNO!

